

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**PRIMERJAVA RAČUNOVODSKIH INFORMACIJ
PO SRS IN MRS
ZA ABANKO VIPO D. D. ZA LETO 2002**

LJUBLJANA, MAJ 2004

NATAŠA ČRMELJ

IZJAVA

Študentka Nataša Črmelj izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom doc. dr. Sergeje Slapničar in pod somentorstvom doc. dr. Marka Košaka in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 31.5.2004

Podpis:

KAZALO

UVOD	1
1 BANKA – FINANČNI POSREDNIK	2
1.1 TVEGANJA FINANČNIH POSREDNIKOV	3
1.2 BANČNI KAPITAL	5
1.2.1 Kapitalska ustreznost	5
1.3 REZERVE BANKE	7
1.4 BANČNE REZERVACIJE	7
2 RAČUNOVODSKI IZKAZI BANK	8
2.1 RAČUNOVODSKI IZKAZI IN LETNO POROČILO	9
2.1.1 Konsolidirani (skupinski) računovodski izkazi	10
2.2 UPORABNIKI RAČUNOVODSKIH IZKAZOV BANK	11
3 RAČUNOVODSKI STANDARDI	12
3.1 SLOVENSKI RAČUNOVODSKI STANDARD 31 (SRS 31) – RAČUNOVODSKE REŠITVE V BANKAH	12
3.1.1 Razčlenitve posameznih postavk v bilanci stanja in v izkazu poslovnega izida po SRS 31	13
3.2 MEDNARODNI RAČUNOVODSKI STANDARDI (MRS)	14
3.3 MEDNARODNI RAČUNOVODSKI STANDARD 30 (MRS 30) – RAZKRITJA V RAČUNOVODSKIH IZKAZIH BANK IN PODOBNIH FINANČNIH INSTITUCIJ	15
3.3.1 Bilanca stanja po MRS 30	16
3.3.2 Izkaz poslovnega izida po MRS 30	18
3.3.3 Pogojne obveznosti in prevzete finančne obveze, tudi zabilančne postavke ..	19
3.3.4 Druga razkritja	20
3.4 PRIMERJAVA SRS IN MRS S Poudarkom NA SRS 31 IN MRS 30	21
3.5 SPREMEMBE MRS O FINANČNIH INSTRUMENTIH	23
4 PREDSTAVITEV ABANKE VIPE D.D. IN LETNEGA POROČILA 2002	25
5 GLAVNE RAZLIKE V RAČUNOVODSKIH IZKAZIH BANKE PO SRS IN MRS ..	28
6 MERJENJE USPEŠNOSTI POSLOVANJA BANK	35
6.1 KAZALNIKI DONOSNOSTI	36

6.1.1	Donosnost lastniškega kapitala (ROE)	36
6.1.2	Donosnost sredstev (ROA)	37
6.1.3	Neto obrestna marža (NIM).....	37
6.1.4	Drugi kazalniki donosnosti	38
6.2	KAZALNIKI TVEGANJA	39
6.2.1	Kazalniki likvidnosti (likvidnostno tveganje)	39
6.2.2	Kazalniki naložb (kreditno tveganje)	40
6.2.3	Analiza obrestne občutljivosti (tveganje spremembe obrestne mere).....	41
6.2.4	Kazalniki kapitalske ustreznosti (kapitalsko oz. solventnostno tveganje)	42
6.3	DRUGI KAZALNIKI	43
6.3.1	Kazalniki produktivnosti.....	43
6.4	CELOSTNI PRISTOP.....	43
	SKLEP	46
	LITERATURA.....	48
	VIRI	50

UVOD

Tako kot v podjetjih je tudi v bankah pomemben del informacijskega sistema računovodstvo, ki se ukvarja z zbiranjem računovodskih informacij, ki jih potem v sodelovanju s poslovodstvom obdela in sestavi računovodske izkaze. Kot določa Zakon o bančništvu, morajo banke v Sloveniji svoje računovodske izkaze sestavljati v skladu z določili Zakona o gospodarskih družbah (v nadaljevanju tudi ZGD), slovenskih računovodskih standardov (v nadaljevanju tudi SRS) ter Sklepa o poslovnih knjigah in poslovnih poročilih bank in hranilnic.

Slovenski računovodski standardi veljajo za gospodarske subjekte v Sloveniji. Računovodski izkazi, sestavljeni v skladu z njimi, služijo predvsem za primerjavo izkazov slovenskih podjetij in tako zadovoljujejo potrebe slovenskih upnikov, lastnikov in nadzornikov po informacijah. Če se želi podjetje primerjati s podjetji iz tujine ali se z njimi kapitalsko ali drugače povezovati, morajo biti izkazi sestavljeni v skladu z mednarodnimi računovodskimi standardi (v nadaljevanju tudi MRS). Kljub temu da SRS sledijo usmeritvam iz MRS in računovodskim smernicam Evropske unije, se namreč pri sestavljanju izkazov po različnih standardih pojavljajo razlike.

Večina velikih podjetij, ki doslej še niso uporabljala MRS, se zaradi pridružitve notranjemu finančnemu trgu Evropske unije pripravlja na njihovo uporabo, ki bo za mnoge med njimi od leta 2005 obvezna. Ta obveza bo razširjena tudi na finančne ustanove, vendar rok za to še ni določen. Čeprav za banke računovodski izkazi v skladu z MRS zaenkrat še niso nuja, pa jih te sestavljajo zaradi lastnih interesov, saj so pod budnim očesom posojilodajalcev in tudi drugih uporabnikov računovodskih izkazov iz tujine. V primeru Abanke Vipe d.d. so računovodski izkazi po MRS zaželeni tako za tuje posojilodajalce kot tudi za druge subjekte, s katerimi ima banka vzpostavljene mednarodne povezave v obliki odprtih računov.

Če primerjamo izkaze, sestavljene po SRS in MRS, opazimo razlike v finančnem položaju in uspešnosti, ki so razvidne iz bilanc stanja, izkazov poslovnega izida in iz drugih računovodskih izkazov, pa tudi iz analize uspešnosti poslovanja. Če želimo razlike pravilno interpretirati, moramo poznati njihove vzroke. Namen mojega diplomskega dela je ugotoviti, zakaj prihaja do omenjenih razlik.

Vključno z uvodom in sklepom ima diplomsko delo osem poglavij.

Uvodu sledi prvo poglavje, v katerem predstavljam banko kot finančnega posrednika, njene dejavnosti in posebnosti glede na druga podjetja.

V drugem poglavju so predstavljene zahteve glede računovodskih izkazov in letnega poročila, ki veljajo za banke v Sloveniji, ter uporabniki računovodskih izkazov bank.

Tretje poglavje obravnava računovodske standarde, in sicer posebej slovenske s poudarkom na SRS 31 - Računovodske rešitve v bankah - in posebej mednarodne s poudarkom na MRS 30 - Razkritja v računovodskih izkazih bank in podobnih finančnih institucij. Poleg tega na

tem mestu primerjam oba omenjena standarda. V okviru tega poglavja pa predstavljam tudi nedavne spremembe standardov MRS 32 in 39, ki se nanašata na finančne instrumente in bosta v bodoče imela pomemben vpliv na izkaze bank po MRS.

Četrto poglavje je namenjeno predstavitvi Abanke Vipe d.d. ter kratkemu povzetku njenega letnega poročila za leto 2002.

Peto poglavje je namenjeno ugotovitvi ključnih razlik med postavkami bilance stanja in izkaza poslovnega izida Abanke Vipe d.d. za leto 2002, pri čemer sta izkaza sestavljena enkrat po SRS in drugič po MRS.

V šestem poglavju najprej predstavim kazalnike za merjenje uspešnosti poslovanja bank, nato pa primerjam njihove vrednosti, izračunane prvič iz računovodskih izkazov po SRS in drugič iz računovodskih izkazov po MRS.

Diplomsko delo je sklenjeno s sklepnim poglavjem.

1 BANKA – FINANČNI POSREDNIK

Banke so del obsežne panoge, ki ustvarja ponudbo storitev finančnega posredništva. Finančni posredniki so gospodarski subjekti, ki posredujejo med ponudniki finančnega kapitala in povpraševalci po njem. Od nefinančnih podjetij se razlikujejo v tem, da imajo namesto fizičnih sredstev na aktivih velike količine finančnih sredstev, ki jih financirajo tako kot nefinančna podjetja z izdajanjem kapitala in dolgov, posebnost finančnih posrednikov pri tem pa je večji finančni vzvod (Greenbaum, Thakor, 1995, str. 48-49). Razlog za to in velika posebnost bank so depoziti, ki predstavljajo daleč največji delež pasive. V letu 2002 so depoziti v bankah v Sloveniji v povprečju predstavljali kar 82,3 % vseh obveznosti (Združenje bank Slovenije, 2003).

Potreba po finančnih posrednikih izhaja iz dejstva, da živimo v svetu nepopolnih informacij, v katerem finančni posredniki delujejo tako, da generirajo informacije, ki jih uporabljajo za dva namena, in sicer zato, da pomagajo pri tem, da se med seboj najdejo subjekti, ki imajo finančne presežke, in subjekti, ki imajo finančne primanjkljaje, ter zato, da z njihovo pomočjo obvladujejo tveganja in preoblikujejo finančne oblike. Storitve finančnih posrednikov se v skladu s tem delijo na dve skupini: posredniške storitve in storitve kvalitativnega preoblikovanja finančnih oblik. Bistvo posredništva je v tem, da se v tem poslu trguje z informacijami, ki jih je posrednik sposoben spretno pridobivati, poleg tega pa so pridobljene informacije ponovno uporabljive. Obstoj posrednika zniža stroške v primerjavi z neposrednim prenosom prihrankov. Preoblikovanje finančnih oblik pomeni spremembe nekaterih lastnosti finančnih oblik (npr. trajanje ali ročnost, velikost enote, likvidnost, kreditno tveganje in valuta), ki pa se odražajo v neizravnani poziciji v zvezi s to lastnostjo. Tako lahko na primer finančni posrednik preoblikuje ročnost le tako, da sprejme naložbe z daljšo ročnostjo, kot je ročnost njegovih obveznosti ali pa prilagodi velikost enote želeni velikosti tako, da so njegove naložbe v večjih enotah kot obveznosti. Za finančnega posrednika je to zelo pomembno, saj

neizravnano pozicij v bilanci pomeni izpostavljenost različnim vrstam tveganja (Greenbaum, Thakor, 1995, str. 48-53).

Konkretno so v Zakonu o bančništvu bančne storitve opisane kot »sprejemanje depozitov ter dajanje kreditov za svoj račun«. Poleg tega lahko banka opravlja še druge finančne storitve, če izpolnjuje pogoje za to in pridobi tudi dovoljenje Banke Slovenije. Te storitve določa zakon in vključujejo faktoring, izdajanje garancij in drugih jamstev, trgovanje z izvedenimi finančnimi instrumenti, opravljanje storitev plačilnega prometa, opravljanje skrbniških storitev in druge storitve (Zakon o bančništvu, 2003).

Zelo velika razlika med finančnimi posredniki in drugimi gospodarskimi subjekti je v tem, da so finančni posredniki bolj izpostavljeni nadzoru, in sicer zato ker izvajajo posebne funkcije in proizvajajo specifične storitve, pri katerih lahko pride v primeru večjih motenj do neugodnih učinkov na ostalo gospodarstvo (Saunders, 2000, str. 84-85).

Omenjena dejstva lahko strnem v naslednji misli. Ker finančni posrednik pri preoblikovanju finančnih oblik ustvari neizravnane pozicije v bilanci, se s tem izpostavi tveganjem; ker pa je preoblikovanje finančnih oblik osnovna funkcija finančnega posrednika, lahko sklenem, da je ta stalno izpostavljen tveganjem, ki jih mora zaradi lastnih interesov in interesov celotnega gospodarstva čim bolj uspešno obvladovati. Poleg tveganj, ki nastanejo pri finančnem posredništvu, morajo banke upoštevati tudi nekatere posebnosti - bančni kapital, rezerve banke in bančne rezervacije. Zato vsako od teh štirih kategorij v nadaljevanju poglavja posebej obravnavam.

1.1 TVEGANJA FINANČNIH POSREDNIKOV

Po eni od opredelitev je tveganje nestanovitnost možnih rezultatov, kar pomeni, da je prihodnji dohodek nestanovit in tako vpliva tudi na vrednost podjetja. Pri tem pa ne gre le za nevarnost, da se bodo stvari obrnile na slabše, pač pa za to, da je prihodnost negotova, pa naj bo dobra ali slaba (Freeman, 1993, str. 38).

Tveganja, povezana s finančnim posredništvom, so v mnogih primerih medsebojno povezana. Učinkovito upravljanje s temi tveganji je osrednjega pomena za uspešnost finančnega posrednika (Saunders, 2000, str. 103).

Za obrestno tveganje, kot ga imenuje Zakon o bančništvu, se uporablja tudi primernejši izraz *tveganje spremembe obrestne mere* (Ribnikar, 1994, str. 209), saj gre za tveganje upadanja dobička zaradi sprememb v obrestnih merah (Muhič, 2000, str. 130). Za finančne posrednike je ključnega pomena funkcija transformacije sredstev, ki ima za posledico različno ročnost in likvidnost terjatev in obveznosti finančnih posrednikov, poleg tega pa banke zaračunavajo drugačne (aktivne) obrestne mere, kot jih plačujejo (pasivne). Zato lahko nepričakovane spremembe obrestnih mer vplivajo na donosnost bančnega poslovanja. Tveganje spremembe obrestne mere se pojavlja v treh oblikah, in sicer kot (Saunders, 2000, str. 103-104):

- tveganje refinanciranja (ko je ročnost sredstev daljša od ročnosti obveznosti, se pojavi tveganje, da bo strošek ponovne zadolžitve morda narasel nad prihodek od investicije);
- tveganje reinvestiranja (ko je ročnost sredstev krajša od ročnosti obveznosti, se pojavi tveganje, da bo donos nove investicije nižji oziroma da bo padel pod nivo stroškov financiranja) in
- tveganje spremembe tržne vrednosti (ki sloni na predpostavki, da je vrednost naložbe enaka diskontirani vrednosti prihodnjih donosov od te naložbe; višje obrestne mere tako povečajo diskontno stopnjo, s katero diskontiramo in tržna vrednost sredstva ali obveznosti se zmanjša; večja ročnost sredstev kot obveznosti še dodatno zmanjša vrednost sredstev in izpostavlja banko izgubi iz tega naslova).

Tržno tveganje nastane vedno, ko finančni posrednik aktivno trguje s sredstvi in obveznostmi in ima odprto pozicijo v svoji bilanci. To je tveganje, da bo prišlo do sprememb cen finančnih oblik, ki jih imajo finančni posredniki med svojimi naložbami ali obveznostmi (Saunders, 2000, str. 106). Zaradi tega nastane nevarnost zmanjšanja vrednosti bilančne in izvenbilančne pozicije vrednostnih papirjev, preden bi banki uspelo te pozicije likvidirati (Muhič, 2000, str. 130).

Kreditno tveganje ali tveganje neplačila je tveganje, da obljubljeni denarni tokovi od posojil oziroma terjatev ne bodo v celoti ali sploh ne bodo poplačani (Saunders, 2000, str. 107). Kreditno tveganje je tudi v slovenskem bančnem prostoru izmed vseh najpomembnejše (Krumberger, 2000, str. 71).

Likvidnostno tveganje banke je tveganje dosegljivosti likvidnega premoženja po primerni ceni, ki v vsakem trenutku v celoti zagotavlja takojšnje izpolnjevanje vseh dospelih finančnih obveznosti do komitentov (Pfeifer, 1999, str. 108). To tveganje se pojavi, ko želijo imetniki bančnih vlog le-te takoj unovčiti. V primeru, da banka nima na razpolago dovolj denarja, mora prodati del svojih naložb ali najeti likvidnostni kredit pri drugi banki (Saunders, 2000, str. 114).

Za valutno tveganje, kot ga imenuje Zakon o bančništvu, se uporablja tudi izraz tečajno tveganje, najprimernejši pa je izraz *tveganje spremembe deviznega tečaja* (Ribnikar, 1994, str. 210), saj gre za potencialno izgubo zaradi sprememb deviznih tečajev (Skubic, 1999, str. 95). Tveganje spremembe deviznega tečaja ima dve obliki, nastane namreč iz naslova bančnega trgovanja s tujo valuto in iz naslova bančnih naložb in obveznosti, ki so denominirane v tuji valuti (Dimovski, Gregorič, 2000, str. 148).

Tveganje izvenbilančnega poslovanja je tveganje zaradi aktivnosti finančnega posrednika, ki pogojno (to je v primeru, da pride do realizacije potencialne terjatve ali obveznosti) predstavljajo izpostavljanje posameznim vrstam tveganja (Saunders, 2000, str. 108).

Tehnološko in poslovno (operativno) tveganje je povezano s tehnološkimi inovacijami in vlaganji v operativno učinkovitost. Tako je tehnološko tveganje opredeljeno kot tveganje, da naložbe v tehnologijo ne bodo ustvarile pričakovanega prihranka stroškov, operativno

tveganje pa kot tveganje, da bodo obstoječi sistemi slabo delovali ali se bodo sesuli (Saunders, 2000, str. 110).

Deželno tveganje imenuje Zakon o bančništvu tveganje neizpolnitve nasprotne stranke, povezano z državo izvora nasprotne stranke. To je tveganje, povezano z ekonomskim, socialnim in političnim okoljem posojiljemalčeve države (Krumberger, 2000, str. 76). Lahko se namreč zgodi, da tuja stranka ne more odplačati glavnice ali obresti zaradi državnih omejitev, ki so posledica pomanjkanja deviz ali političnih odločitev (Saunders, 2000, str. 113).

Tveganje solventnosti ali solventno tveganje, za katero se uporablja tudi izraz kapitalsko tveganje, je tveganje, da finančni posrednik ne bo imel dovolj kapitala, da bi nadomestil nenadni odklon vrednosti svojih sredstev v primerjavi z vrednostjo svojih obveznosti (Saunders, 2000, str. 114), torej da z obstoječim kapitalom ne bo mogel pokrivati izgub, nastalih kot posledica vseh možnih vrst tveganj (Krumberger, 2000, str. 79).

Poleg teh različni avtorji omenjajo še druge vrste tveganj, npr. tveganje strategije, tveganje regulative, tveganje nepredvidenih dogodkov (kot npr. vojn), tveganje kriminalnih dejanj, tveganje inflacije, itd., odkrivajo pa se tudi nove vrste.

1.2 BANČNI KAPITAL

Bančni kapital je trajno vloženo premoženje lastnikov banke. Lastniki banke s svojim kapitalom nase prevzemajo tveganje, tako da se vlagatelji in drugi upniki počutijo varne (Ribnikar, 1999, str. 205). Pri nefinančnih podjetjih predstavlja kapital različno velik delež v bilančni vsoti, pogosto pa gre za približno polovico bilančne vsote, saj tudi zgradbe in oprema predstavljajo približno polovico vseh naložb. Pri bankah pa realna aktiva predstavlja le približno odstotek bilančne vsote in skladno s tem je tudi lastniški kapital relativno nižji – predstavlja od pet do deset odstotkov bilančne vsote (Žolgar, 1998, str. 7; Ribnikar, 1999, str. 76). Bančni kapital pa ne služi le financiranju lastnih sredstev, kot so na primer zgradbe in oprema, pač pa ima še druge, posebne, funkcije, in sicer absorbira nepričakovane izgube in s tem omogoča nemoteno delovanje banke ter zagotavlja zaupanje vanjo; poleg tega pa kapital tudi ščiti imetnike bančnih vlog in imetnike bančnih obveznic ter druge upnike v primeru nesolventnosti in likvidacije banke (Saunders, 2000, str. 442-443).

1.2.1 KAPITALSKA USTREZNOST

Bančni kapital se deli glede na kakovost v tri vrste ali rede; poznamo torej kapital prvega reda, kapital drugega reda in kapital tretjega reda (Sklep o kapitalski ustreznosti bank in hranilnic, 2002 in 2003). Osnovnejša je delitev na dva dela, od katerih se prvi del označuje kot *temeljni kapital*, kapital prve vrste, jedro kapitala ali primarni kapital - kapital največje kakovosti, ki naj bi ga bilo vsaj za polovico vsega kapitala. Drugi del kapitala je dodatni kapital, ki pa naj ne bi bil največje kakovosti (Ribnikar, 1994, str. 166) in se pri izračunu kapitala banke upošteva le do višine temeljnega kapitala, deli pa se na *dodatni kapital I* ali

kapital drugega reda in *dodatni kapital II* ali kapital tretjega reda, ki ga sestavlja podrejeni dolg z najmanj dveletnim rokom zapadlosti, v svojem izračunu pa ga uporabljajo banke, zavezane izpolnjevanju kapitalskih zahtev za tržna tveganja (Sklep o kapitalski ustreznosti bank in hranilnic, 2002, 2003).

Predpisana kapitalska ustreznost v Sloveniji ima svoje korenine v evropskih direktivah in baselskih standardih iz leta 1988. Zakon o bančništvu in Sklep o kapitalski ustreznosti bank in hranilnic predpisujeta višino kapitala bank, ki mora zadostovati za pokrivanje tveganj, ki jim je banka izpostavljena (Bučak Gasser, 2003, str. 63).

Banka mora zagotoviti, da vedno razpolaga z ustreznim kapitalom glede na obseg in vrste storitev, ki jih opravlja, ter tveganja, ki jim je izpostavljena pri opravljanju teh storitev (Zakon o bančništvu, 2003). To preprosto pomeni kapitalsko ustreznost banke. Po Zakonu o bančništvu je višina bančnega kapitala ustrezna, ko količnik kapitalske ustreznosti znaša vsaj 8%. Ta količnik pa je razmerje med kapitalom banke in tveganju prilagojeno aktivo, povečano za drugim tveganjem prilagojene postavke (Zakon o bančništvu, 2003). Banka je torej pri svojem poslovanju dolžna paziti na to, da kapital znaša vsaj 8% aktive in zunajbilančnih postavk, tehtanih glede na njihovo tveganost.

Tveganju prilagojena aktiva je vsota knjigovodskih stanj vseh aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk, zmanjšanih za posebne rezervacije, oblikovane za te postavke, in tehtanih po stopnji kreditnih tveganj, ki so v razponu od 0% (za netvegan del aktive) do 100% (za terjatve brez kvalitetnega zavarovanja ter naložbe v osnovna sredstva, zaloge materiala in kapital, ki se ne odštevajo od kapitala banke). Zunajbilančne postavke se pri izračunu tveganju prilagojene aktive upoštevajo z uporabo konverzijskih faktorjev, ki jih prav tako določi Banka Slovenije (Zakon o bančništvu, 2003).

Od leta 1988, ko je bil sprejet Baselski kapitalski sporazum, pa se je bančno poslovanje precej spremenilo in je vplivalo tudi na vsebino bančnih tveganj, tako da veljavna ureditev kapitalske ustreznosti zaostaja za prakso poslovanja bank. Zato je že pet let v pripravi nov sporazum z delovnim imenom Basel 2 (Borak, 2003, str. 5). Cilji prenovljenih standardov, ki naj bi stopili v veljavo v začetku leta 2007, so: doseči večjo stopnjo občutljivosti za tveganja v bančnem portfelju, poudariti pomen razpršenosti portfelja in preprečiti zniževanje zahtevane višine kapitala z uporabo regulativne kapitalske arbitraže. Glavna posledica tega je, da se opredelitev kapitala približuje opredelitvi ekonomskega kapitala, to je tisti količini kapitala, ki je po mnenju banke želena, dosegljiva in zadostna (Bučak Gasser, 2003, str. 64). Nov kapitalski sporazum se od obstoječega razlikuje predvsem v svoji fleksibilnosti in razvojni naravnosti, izhajajoči iz različnih možnih pristopov, ki so na voljo bankam za izračunavanje kapitalskih zahtev za različne vrste tveganj (Tejkal, 2003, str. 6).

Novost v Baslu 2 je v tem, da kapitalska ureditev temelji na treh komplementarnih stebrih: prvi steber so minimalne kapitalske zahteve, drugi steber je regulativni nadzor, tretji pa tržna disciplina. Vsi trije so medsebojno tesno povezani. Regulativni nadzor poskuša zagotoviti, da je proces alokacije kapitala v okviru določanja minimalnih kapitalskih zahtev učinkovit,

zanesljiv, pošten in pravilen, medtem ko tržna disciplina predstavlja za banke in njihova vodstva vzpodbudo k transparentnemu poslovanju in skrbnemu obvladovanju tveganj, za nadzornike pa vzpodbudo k izvajanju nadzora, ki uživa zaupanje s strani javnosti (Zakaj Basel II?, 2002).

1.3 REZERVE BANKE

Celotne rezerve bank so sestavljene iz potrebnih rezerv, brez katerih banke ne morejo poslovati, in presežnih rezerv. Potrebne rezerve pa lahko razdelimo na obvezne, ki jih predpiše centralna banka in jih poslovne banke morajo imeti in likvidnostne, ki zagotavljajo likvidnost poslovne banke in jih določajo poslovne banke same (Ribnikar, 1999, str. 90-91).

Namen oblikovanja *likvidnostnih rezerv* je v tem, da omogočajo nemoten plačilni promet in zamenljivost knjižnega denarja za gotovino (Ribnikar, 1999, str. 89).

Centralna banka določa *obvezne rezerve* kot odstotek glede na obveznosti na vpogled ali glede na knjižni denar, ki ga imajo banke v pasivi. Njihov namen je (Ribnikar, 1999, str. 89):

- zmanjševati moč multiplikacije kreditov in denarja s strani poslovnih bank;
- vplivati na kreditno aktivnost poslovnih bank in s tem na količino denarja v obtoku;
- centralni banki priskrbeti sredstva, s katerimi lahko razpolaga na več načinov in
- večati solventnost bank (obvezne rezerve so nerizična naložba).

V osnovo za izračun obveznih rezerv sodijo tolarske vloge in vloge v tujem denarju, repo posli in sredstva, pridobljena z izdajo dolžniških vrednostnih papirjev v tolarjih in tujem denarju. Ne upoštevajo se obveznosti do institucij, ki so same obvezniki, in do Banke Slovenije (Sklep o obveznih rezervah, 2002, 2003).

Stopnje obveznih rezerv so tri, in sicer 0% (za obveznosti z ročnostjo nad dve leti), 2% in 4,5% (za obveznosti z ročnostjo do 90 dni) (Sklep o obveznih rezervah, 2002, 2003).

Obvezne rezerve so znesek, ki ga dobimo z množenjem osnove za izračun obveznih rezerv in ustreznih stopenj obveznih rezerv (Sklep o obveznih rezervah, 2002, 2003).

1.4 BANČNE REZERVACIJE

Zaradi zagotavljanja varnosti poslovanja je banka dolžna oblikovati splošne in posebne rezervacije. Rezervacije oziroma popravki vrednosti dvomljivih in spornih terjatev so pomembna postavka tako v bilanci stanja kot tudi v izkazu poslovnega izida. V bilanci stanja pomenijo rezervacije dobiček, ki se mu je banka odrekla skozi daljše časovno obdobje, ker ocenjuje, da so terjatve v tej velikosti že izgubljene. V izkazu poslovnega izida pa so rezervacije del dobička tekočega poslovnega leta, ki je namenjen za pokrivanje potencialnih izgub iz naslova terjatev in dolžnosti (Turk et al., 1999, str. 310).

Slovenske banke lahko oblikujejo rezervacije za *splošna bančna tveganja*, namenjene kritju morebitnih izgub zaradi tveganj, ki izhajajo iz njihovega celotnega poslovanja. V tem primeru

mora banka v izkazu poslovnega izida ločeno prikazovati prihodke in odhodke, povezane s povečevanjem oziroma zmanjševanjem teh rezervacij (Zakon o bančništvu, 2003).

Banka mora oblikovati posebne rezervacije glede na *posebna tveganja*, ki izhajajo iz posameznih poslov. Za posebne rezervacije se štejejo tudi rezervacije, ki jih oblikuje banka glede na posebno tveganje neizterljivosti terjatev iz naslova zajamčenih vlog v primeru stečaja druge banke (Zakon o bančništvu, 2003).

Banke razvrstijo terjatve do dolžnikov v skupine od A do E na podlagi ocene in vrednotenja dolžnikove sposobnosti, da izpolni obveznosti do banke ob njihovi dospelosti. Najboljši dolžniki so razvrščeni v skupino A, v naslednjih skupinah pa sledijo dolžniki, ki predstavljajo vse večje tveganje za banko. V skupine od A do E pa se ne razporejajo izpostavljenosti iz naslova vrednostnih papirjev, naložb v kapital, naložb v nepremičnine, dane v poslovni najem ali v lastne delnice ter eskontirane menice (Sklep o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk bank in hranilnic, 2002).

Posebne rezervacije za skupino A se oblikujejo najmanj v višini enega odstotka vrednosti teh terjatev, razen za netvegane bilančne postavke in postavke terjatev za obresti in provizije. Te rezervacije banka oblikuje kot odhodek za posebne rezervacije in jih knjiži na posebnem računu v pasivi bilance stanja (Sklep o oblikovanju posebnih rezervacij bank in hranilnic, 2002).

Posebne rezervacije za zavarovanje pred potencialnimi izgubami za terjatve, razvrščene v skupine od B do E, banka oblikuje v različnih višinah glede na skupino. Te rezervacije se izkazujejo kot odhodek za posebne rezervacije – prevrednotovalne popravke kreditov in terjatev (ta odhodek se izkaže v izkazu poslovnega izida v postavki izgube iz danih kreditov in terjatev), knjižijo pa se v obliki popravkov vrednosti nedonosnih terjatev zaradi oslabitve v aktivi bilance stanja (Sklep o oblikovanju posebnih rezervacij bank in hranilnic, 2002).

2 RAČUNOVODSKI IZKAZI BANK

Zakon o bančništvu določa, da mora banka voditi poslovne knjige, sestavljati knjigovodske listine, vrednotiti knjigovodske postavke in sestavljati računovodska poročila v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah in z drugimi predpisi ter ob upoštevanju računovodskih in finančnih standardov in načel ter splošnih računovodskih predpostavk (Zakon o bančništvu, 2003). Na podlagi tega zakona pa je Banka Slovenije izdala Sklep o poslovnih knjigah in poslovnih poročilih bank in hranilnic, ki natančneje določa, da banka vodi poslovne knjige v skladu z določili:

- Zakona o gospodarskih družbah;
- Slovenskih računovodskih standardov ter
- Sklepa o poslovnih knjigah in poslovnih poročilih bank in hranilnic.

2.1 RAČUNOVODSKI IZKAZI IN LETNO POROČILO

Letno poročilo banke, ki jo ZGD obravnava kot veliko družbo, mora biti sestavljeno iz (Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o gospodarskih družbah (ZGD-F), 2001):

- a) *bilance stanja*, ki prikazuje stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev ob koncu poslovnega leta;
- b) *izkaza poslovnega izida*, ki prikazuje prihodke, odhodke in poslovni izid v poslovnem letu;
- c) *izkaza finančnega izida*, ki prikazuje gibanje prejemkov in izdatkov ali pritokov in odtokov v poslovnem letu ter pojasnjuje spremembe v stanju denarnih sredstev;
- d) *izkaza gibanja kapitala*, ki prikazuje gibanje posameznih sestavin kapitala v poslovnem letu, vključno z uporabo čistega dobička in pokrivanjem izgube;
- e) priloge s pojasnili k izkazu in
- f) *poslovnega poročila*, v katerem mora biti pošteno prikazan razvoj poslovanja in položaj družbe, prikazani pa morajo biti tudi pomembni poslovni dogodki, ki so nastopili po koncu poslovnega leta, pričakovani razvoj družbe, njene aktivnosti na področju raziskav in razvoja ter podružnice družbe in aktivnosti podružnic v tujini (ZGD-F, 2001).

Letno poročilo banke mora biti pregledano s strani revizorja in v skladu z Zakonom o revidiranju. Pomemben del poročila o revidiranju, ki ga sestavi in podpiše pooblaščen revizor, je revizorjevo mnenje, s katerim poda oceno o stopnji resničnosti in poštenosti prikaza finančnega stanja, poslovnega izida in sprememb v finančnem položaju družbe v letnem poročilu. Revizor pregleda tudi vsebino poslovnega poročila v taki meri, da lahko potrdi skladnost poslovnega poročila z drugimi sestavinami letnega poročila (ZGD-F, 2001), torej da preveri, ali so projekcije razvoja poslovanja družbe in položaj družbe izdelani na realnih predpostavkah (ob upoštevanju premoženjskega položaja družbe in izida njenega poslovanja) (Zakon o gospodarskih družbah s komentarjem, 1. knjiga, 2002, str. 288-290).

Priprava in predstavitev računovodskih izkazov je odgovornost uprave podjetja, ki prav tako odloča tudi o predstavitvi dodatnih izkazov, če le-ti pomagajo pri gospodarskem odločanju (Mednarodni računovodski standardi 2001, 2002, str. 83-84).

Način predstavitve izkazov se razlikuje glede na uporabnike oz. na potrebe primerjave. Za domače zunanje uporabnike računovodskih izkazov se tako uporabljajo zakonsko predpisani SRS, za primerjave s tujimi podjetji in za potrebe uporabnikov iz tujine pa se izkaze sestavlja v skladu z MRS. Od leta 2005 dalje pa bodo morala podjetja, uvrščena na evropske borze vrednostnih papirjev, uporabljati mednarodne standarde računovodskega poročanja, s tem da bodo nacionalne zakonodaje lahko to zahtevo razširile tudi na druga podjetja, med katerimi slovenska projektna skupina za uvedbo mednarodnih standardov navaja tudi banke (Slapničar, 2004, str. 72, 76).

2.1.1 KONSOLIDIRANI (SKUPINSKI) RAČUNOVODSKI IZKAZI

Kadar je banka ali finančni holding s sedežem v Republiki Sloveniji nadrejena družba eni ali več podrejenim družbam, ki so banke oziroma druge finančne organizacije ali družbe za pomožne bančne storitve, govorimo o obstoju bančne skupine (Zakon o bančništvu, 2003). Podrejene družbe, ki niso med navedenimi, torej ne sodijo v bančno skupino. Vsaka družba s sedežem v Republiki Sloveniji, ki je nadrejena družba eni ali več družbam, mora izdelati tudi konsolidirano letno poročilo, ki ga mora prav tako pregledati revizor (ZGD-F, 2001). Iz tega lahko sklenem, da je tudi banka, ki je nadrejena družbam v bančni skupini ali drugačnim podrejenim družbam, zavezana izdelati za tako skupino konsolidirane izkaze.

Banka oziroma finančni holding je nadrejena družba drugi družbi (podrejeni družbi) v naslednjih primerih (Zakon o bančništvu, 2003):

1. če ima večino glasovalnih pravic v drugi družbi,
2. če ima pravico imenovati oziroma odpoklicati večino članov uprave ali nadzornega sveta druge družbe,
3. če ima pravico izvrševati prevladujoč vpliv nad drugo družbo na podlagi podjetniške pogodbe oziroma drugega pravnega temelja,
4. če ima v drugi družbi najmanj 20% glasovalnih pravic in je bila večina članov uprave ali nadzornega sveta te družbe imenovana izključno zaradi izvrševanja glasovalnih pravic nadrejene družbe,
5. če je delničar oziroma družbenik v drugi družbi in če na podlagi dogovora z drugim delničarjem te družbe nadzoruje večino glasovalnih pravic v družbi,
6. če je udeležena v kapitalu druge družbe z najmanj 20% ali
7. če po oceni Banke Slovenije nadrejena družba na katerikoli drugi podlagi izvršuje pomemben vpliv na drugo družbo.

Skupinski računovodski izkazi predstavijo skupino, kot da bi šlo za eno samo podjetje. Sestavljeni so na podlagi izvirnih računovodskih izkazov upoštevanih podjetij z ustreznimi uskupinjevalnimi (konsolidacijskimi) popravki, ki se v računovodskih razvidih upoštevanih podjetij ne knjižijo (Slovenski računovodski standardi 2001, 2002, str. 18-19).

Skupino, za katero sestavlja obvladujoče podjetje skupinske računovodske izkaze, poleg obvladujočega podjetja sestavljajo še: podjetja, odvisna od njega zaradi deleža v kapitalu ali zaradi prevladujočega vpliva iz drugih razlogov; pridružena podjetja, v katerih ima obvladujoče podjetje pomemben, ne pa tudi prevladujoč vpliv (če je udeleženo v njihovem kapitalu z najmanj 20%) ter podjetja, obvladovana skupaj z drugimi lastniki (SRS 2001, str. 19).

Pri obvladujočem podjetju in od njega odvisnih podjetjih gre za popolno uskupinjevanje. Pridružena podjetja, v katerih ima sestavljavec skupinskih računovodskih izkazov kot investitor pomemben, ne pa tudi prevladujoč vpliv, so v skupinskih računovodskih izkazih upoštevana po kapitalski metodi, razen če gre za pridobitev in ohranitev finančne naložbe

zgolj z namenom njene odtujitve v bližnji prihodnosti. Skupaj obvladovana podjetja upošteva sestavljaavec skupinskih računovodskih izkazov kot pogodbeni stranka pri skupnem podvigu po metodi sorazmernega uskupinjevanja ali uskupinjevanja po kapitalski metodi (SRS 2001, str. 19).

2.2 UPORABNIKI RAČUNOVODSKIH IZKAZOV BANK

Računovodske izkaze uporablja več skupin uporabnikov, ki imajo različne potrebe po informacijah. Uporabnike računovodskih izkazov bank lahko razdelimo v skladu s splošno delitvijo uporabnikov računovodskih izkazov na notranje in zunanje (Grabec, 1997, str. 8).

- **ZUNANJE UPORABNIKE** lahko razvrstimo v pet skupin (Žolgar, 1998, str. 14):
  - Banka Slovenije;
  - potencialni investitorji, novi deponenti;
  - rating agencije;
  - država in
  - lastniki.

Banka Slovenije za svoje potrebe predpiše posebno obliko izkazov. Tako si zagotavlja možnost združevanja bilanc posameznih bank, saj jih uporablja z namenom kontrole celotnega bančnega sistema, spremljanja denarnih agregatov in ekonomskih kazalcev, ugotavljanja tržnega deleža posamezne banke in podobno (Žolgar, 1998, str. 14).

Sedanji in bodoči *komitenti banke* in tudi delničarji zaupajo predvsem revidiranim računovodskim izkazom. Vlagatelje zanima predvsem tveganje, povezano z njihovimi finančnimi naložbami in njihova donosnost. Informacije potrebujejo za odločanje o nakupu ali prodaji pravic, ki izhajajo iz njihovih finančnih naložb. Ker so to prinašalci rizičnega kapitala, so informacije, ki zadovoljujejo njihove potrebe, navadno zadostne tudi za druge uporabnike računovodskih izkazov (MRS 2001, str. 51-52). Za računovodske izkaze bank so zainteresirani tudi posojilodajalci, ki jih zanima, ali bodo v dogovorjenem roku plačana njihova posojila in obresti (MRS 2001, str. 52), podobno vlogo pa imajo tudi deponenti, katerih vloge niso zavarovane, to pa so po Zakonu o bančništvu vloge nad 5,100.000 tolarjev na dan začetka stečaja nad banko, vloge, ki se glasijo na prinosnika, ter vloge nekaterih drugih oseb, ki jih določa zakon (Zakon o bančništvu, 2003).

Vlada in upravni organi kot predstavniki države potrebujejo informacije za urejanje delovanja podjetij, določanje davčne politike ter za statistične podatke o narodnem dohodku in podobno (MRS 2001, str. 52).

Lastnike banke zanima, ali tržna vrednost banke raste, saj s tem raste tudi cena njihove delnice. Glede dividend pa se lastniki sami odločijo, ali jih bodo izplačevali ali reinvestirali (Skubic, 2000, str. 140).

- **NOTRANJE UPORABNIKE** lahko glede na interese oziroma potrebe po informacijah razdelimo na štiri skupine (Žolgar, 1998, str. 14):
  - vodstvo banke;
  - direktorji sektorjev;
  - analitiki, planerji in
  - zaposleni.

Vodstvo banke potrebuje za svoje odločitve podrobnejše informacije, kot jih posredujejo predpisane oblike računovodskih izkazov zunanjim uporabnikom. Učinkovitost odločanja vodilnih je zelo pomembna za uspešnost poslovanja banke kot celote, odvisna pa je od poznavanja poslovanja banke (Grabec, 1997, str. 8). V odvisnosti od tega, kaj želi vodstvo spremljati in v računovodskih izkazih izpostaviti, nastanejo različne, prilagojene, oblike bilance stanja in izkaza poslovnega izida. Računovodski izkazi na ravni banke kot celote za to ne zadoščajo, pač pa je nujna njihova razčlenitev na nižje organizacijske nivoje (Žolgar, 1998, str. 19).

Zaposlene zanimajo informacije o trdnosti in donosnosti delodajalcev in informacije, s katerimi lahko ocenijo sposobnost podjetja, da jim zagotovi plače, pokojnine in zaposlitev (MRS 2001, str. 52).

3 RAČUNOVODSKI STANDARDI

3.1 SLOVENSKI RAČUNOVODSKI STANDARD 31 (SRS 31) – RAČUNOVODSKE REŠITVE V BANKAH

Slovenski računovodski standardi (SRS) so izvirna združitev domače računovodske teorije z mednarodnimi zahtevami, predvsem z mednarodnimi računovodskimi standardi in smernicami Evropske unije (SRS 2001, str. 7). Junija 2003 so bile z direktivo Evropske unije¹ spremenjene in dopolnjene 4., 7. direktiva in direktiva o računovodskih izkazih bank in drugih finančnih institucij². Skladno s temi direktivami so sestavljeni tako SRS kot tudi ZGD, ki so zato postali zastareli in potrebni prenove (Odar, 2003, str. 56, 59).

Posebnosti računovodstva v bankah so obravnavane v SRS 31. Poleg tega standarda pa so za banke pomembni tudi drugi SRS. Ob pogledu na tipično bilanco banke vidimo, da večino njene aktive predstavljajo finančne naložbe, tako da sta za banke še posebnega pomena

---

¹ Originalna oznaka te direktive je 2003/51/ES.

² 4. je bilančna direktiva (Direktiva o letnih računovodskih izkazih posameznih vrst družb; 78/660/EGS), 7. je direktiva o konsolidaciji bilanc (Direktiva o konsolidiranih računovodskih izkazih; 83/349/EGS), direktiva o računovodskih izkazih ter konsolidiranih računovodskih izkazih bank in drugih finančnih institucij pa nosi originalno oznako 86/635/EGS (Odar, 2003, str. 53-54).

SRS 3 – Dolgoročne finančne naložbe in SRS 6 – Kratkoročne finančne naložbe (Perner, 2000, str. 50).

Slovenski računovodski standard 31 (SRS 31) – Računovodske rešitve v bankah se uporablja pri sestavljanju predračunskih in obračunskih izkazov, v katerih so predstavljeni sredstva in obveznosti do njihovih virov ter prihodki in odhodki v obračunskem obdobju. Računovodski izkazi, sestavljeni v skladu s tem standardom, so namenjeni za zunanje poslovno poročanje in služijo tudi za primerjavo z računovodskimi izkazi drugih domačih in tujih bank. Z bankami so mišljene banke, hranilnice in hranilno-kreditne službe ter druge osebe, ki opravljajo bančne storitve, kot jih določa Zakon o bančništvu (SRS 2001, str. 229).

SRS 31 se opira na mednarodni računovodski standard 30. Glede vrednotenja postavk v bilanci stanja in izkazu poslovnega izida ter dodatnega razkrivanja je povezan s SRS 1-19, glede računovodskih izkazov za zunanje poslovno poročanje, proučevanje in informiranje pa s SRS 24-30 (SRS 2001, str. 229).

3.1.1 RAZČLENITVE POSAMEZNIH POSTAVK V BILANCI STANJA IN V IZKAZU POSLOVNEGA IZIDA PO SRS 31

Osnovne razčlenitve postavk v bilanci stanja in izkazu poslovnega izida prikazujem v prilogi 1.

Poleg teh pa mora banka postavke v bilanci stanja in v izkazu uspeha dodatno razkriti oziroma razčleniti. V splošnem jih razčlenjuje na sledeče načine (SRS 2001, str. 240):

- *po valutah*, in sicer zneske postavk razčleni na del, ki ga v svojih poslovnih knjigah izkazuje samo v domači valuti, in del, ki ga izkazuje v tujih valutah, preračunanih v domačo valuto;
- *po povezavah z banko*, to je na postavke do strank v skupini, postavke do povezanih strank in postavke, ki izkazujejo izpostavljenost do delničarjev, članov uprave in nadzornega sveta;
- *po sektorjih*, to je razdelitev terjatev in obveznosti banke do nefinančnih družb, finančnih družb, državnega sektorja, gospodinjstev, neprofitnih izvajalcev storitev gospodinjstvom in do tujih oseb;
- *po preostali zapadlosti v plačilo*, tako da zbirne zneske sredstev oziroma obveznosti razčlenjuje na kratkoročne (in znotraj te delitve v štiri skupine glede na zapadlost) in dolgoročne (in sicer v dve skupini);
- *po izterljivosti terjatev*, tako da zbirni znesek sredstev razčleni na redne terjatve, dvomljive in sporne terjatve ter popravke vrednosti terjatev.

3.2 MEDNARODNI RAČUNOVODSKI STANDARDI³ (MRS)

Svet za mednarodne računovodske standarde z originalnim imenom *International Accounting Standards Committee (IASC)* je bil ustanovljen leta 1973 z dogovorom strokovnih računovodskih organizacij iz desetih držav. Leta 1983 so postale članice IASC vse strokovne računovodske organizacije, članice Mednarodnega združenja računovodskih strokovnjakov⁴ (MRS 2001, str. 13, 21-22). V statutu iz leta 2000 je IASC opredeljen kot samostojna organizacija s tremi osnovnimi nameni, ki so: pripravljane svetovnih računovodskih standardov, pospeševanje njihove uporabe in zблиževanje nacionalnih s svetovnimi računovodskimi standardi (MRS 2001, str. 21).

Aprila 2001 je začel delovati Odbor za mednarodne računovodske standarde z originalnim imenom *International Accounting Standards Board (IASB)* kot naslednik IASC in si je za cilj zadal razvoj svetovnih računovodskih standardov, imenovanih mednarodni standardi računovodskega poročanja⁵ (v nadaljevanju tudi MSRP). Ob nastanku je prevzel obstoječe MRS in pojasnila Strokovnega odbora za pojasnjevanje (SOP), tako da MSRP vsebujejo (Vezjak, 2003, str. 32-33):

- MRS, izdane do aprila 2001,
- pojasnila SOP, izdana do marca 2002,
- MSRP, izdane od aprila 2002 in
- pojasnila naslednika SOP z originalnim imenom »International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC)« (gre za Odbor za pojasnjevanje MSRP), izdana od marca 2002.

MRS se včasih uporablja kot sinonim za MSRP, drugič pa kot del MSRP, obstajata torej širše in ožje pojmovanje (Vezjak, 2003, str. 34).

V Odboru za mednarodne računovodske standarde poteka zahteven projekt izboljšav obstoječih MRS, in sicer se spreminja kar 14 standardov. Spremenjeni standardi naj bi se uporabljali od 1. januarja 2005 (Vezjak, 2003, str. 47).

Uredba o uporabi mednarodnih računovodskih standardov, ki jo je julija 2002 sprejela Evropska komisija, neposredno zavezuje družbe iz držav Evropske unije, uvrščene na organizirane trge vrednostnih papirjev, da od leta 2005 svoje konsolidirane računovodske izkaze pripravljajo v skladu z mednarodnimi računovodskimi standardi, odobrenimi za uporabo v Evropski uniji (MRS oz. MSRP se torej ne bodo uporabljali neposredno, pač pa jih bo pred tem Evropska komisija preverila z vidika primernosti za EU in jih nato odobrila za uporabo). Zaradi vstopa Slovenije v Evropsko unijo je ta uredba neposredno zavezujoča tudi za slovenske gospodarske družbe, ki sestavljajo konsolidirane računovodske izkaze in ki so

---

³ Originalno (angl.): *International Accounting Standards - IAS*.

⁴ Originalno (angl.): *International Federation of Accountants - IFAC*.

⁵ Originalno (angl.): *International Financial Reporting Standards - IFRS*.

uvrščene na organizirani trg vrednostnih papirjev, to je v borzno kotacijo ali na prosti trg. Uredba dopušča tudi možnost, da se MRS uporabljajo tudi v drugih družbah, o tem pa se odloča na ravni zakonodaj posameznih držav, tudi v Sloveniji (Vežjak, 2003, str. 30-31 in 52). Predloga sprememb ZGD v zvezi s tem še ni, obstaja pa predlog projektne skupine za uvedbo MSRP, da se uporaba MSRP razširi na individualne izkaze družb, ki kotirajo, na individualne izkaze družb, ki so del skupine, ki sestavlja konsolidirane izkaze, na družbe, ki kotirajo z dolžniškimi vrednostnimi papirji, na banke in na zavarovalnice, poleg teh pa je potrebno uporabo omogočiti vsem družbam, ki to želijo, vendar za daljše obdobje (Slapničar, 2004, str. 76). Združenje bank Slovenije se zavzema, da se realni čas prehoda na MSRP za banke šele oceni, saj ugotavlja, da bodo zaradi spremembe standardov potrebni obsežni posegi v računalniške podpore na vseh področjih v banki ter da bo potrebno angažirati poleg računovodij in informatikov tudi zakladnike in strokovnjake za upravljanje s tveganji (Slapničar, 2004, str. 77).

Evropska komisija se zavzema za razširitev zavezancev za poročanje po MSRP tudi na banke in zavarovalnice, vendar se zaradi tega ne smejo zmanjšati zahteve po previdnosti (na katere bi lahko vplivale zahteve MSRP po poštemem in resničnem prikazovanju), ki jih za finančne ustanove postavljajo nadzorni organi. Problem pri uvedbi MSRP v banke je v tem, da po mnenju bank in njihovih nadzornikov za bančni sektor ni mogoč isti konceptualni okvir MSRP, kot velja za nefinančne sektorje. Med konceptualnim okvirom MSRP ter predpisi, ki urejajo poročanje, nadzor in obdavčitev bank, je namreč veliko nasprotje; predpisi za nadzor skrbijo predvsem za zaščito javnega interesa ter številnih vlagateljev, ki so za banke pomembnejša interesna skupina kot lastniki, ki so v ospredju konceptualnega okvira MSRP (Slapničar, 2004, str. 76).

V svetu danes 70 držav dovoljuje ali predpisuje uporabo MRS, leta 2005 pa bo njihovo število naraslo na približno 100 (Vežjak, 2003, str. 33).

3.3 MEDNARODNI RAČUNOVODSKI STANDARD 30 (MRS 30) – RAZKRITJA V RAČUNOVODSKIH IZKAZIH BANK IN PODOBNIH FINANČNIH INSTITUCIJ

Ta mednarodni računovodski standard je bil sprejet leta 1990 in preoblikovan leta 1994. Od takrat so bili spremenjeni le posamezni členi, in sicer zaradi sklicevanja na druge standarde, ki so se medtem preoblikovali ali nadomestili z drugimi (MRS 2001, str. 625).

MRS 30 se uporablja v računovodskih izkazih bank in podobnih finančnih institucij, skratka takih gospodarskih družb, ki jim je ena glavnih dejavnosti sprejemanje vlog in izposojanje z namenom posojanja in finančnega naložbenja (investiranja) ter so zaobsežene v bančni ali podobni zakonodaji (MRS 2001, str. 627).

Tako kot je že samo poslovanje bank drugačno kot pri drugih podjetjih, se tudi računovodske zahteve in zahteve na področju poročanja o poslovanju bank razlikujejo od tovrstnih zahtev za druga podjetja. MRS 30 se ukvarja s posebnimi potrebami bank, spodbuja pa tudi

izdelovanje pojasnil k računovodskim izkazom v zvezi z obvladovanjem plačilne sposobnosti in tveganja ter ravnanje v tej zvezi. MRS 30 dopolnjuje druge mednarodne računovodske standarde, ki se nanašajo tudi na banke, razen kadar to izrecno izključuje (MRS 2001, str. 627-628).

Uporabnike računovodskih izkazov bank zanimajo tudi naslednje informacije (MRS 2001, str. 628):

- kratkoročna plačilna sposobnost, pri kateri gre za razpoložljivost zadostnih denarnih sredstev, ki jih banka potrebuje za dvige vlog in druge prevzete finančne obveze, ko te zapadejo v plačilo;
- dolgoročna plačilna sposobnost, ki je presežek sredstev nad dolgovi oziroma kaže na zadostnost lastniškega kapitala banke;
- tveganje, povezano s sredstvi in obveznostmi banke v bilanci stanja ter z zabilančnimi postavkami; banka je izpostavljena tveganju kratkoročne plačilne nesposobnosti ter tveganjem, ki izhajajo iz spreminjanja valutnih razmerij, gibanja obrestnih mer, sprememb cen na trgu in neuspeha njenih strank.

Baselski odbor za bančni nadzor je aprila 2000 v posebnem poročilu o mednarodnih računovodskih standardih razkril temeljne probleme uporabe veljavnih računovodskih standardov v bankah. V tem poročilu odbor meni, da MRS 30 ne omogoča dovolj razkritij. S pomočjo zadovoljivih razkritij se namreč lahko izboljšuje tržna disciplina in omogoča proučevanje finančnega položaja in izpostavljenosti ter ravnanja s tveganji (Perner, 2000, str. 48).

V bančni bilanci kot bilanci finančne institucije zavzemajo velik delež finančni instrumenti, kar velja tako za aktivo kot za pasivo. Za banke sta tako poleg MRS 30 zelo pomembna še oba standarda, ki se nanašata na finančne instrumente: MRS 32 (Finančni instrumenti – razkrivanje in predstavljanje) in MRS 39 (Finančni instrumenti – pripoznavanje in merjenje). Ta dva standarda od podjetij zahtevata, da razkrijejo svojo izpostavljenost finančnim instrumentom in da obračunajo njihove učinke (IASB Press Release, dec. 2003, str. 1). Namen MRS 32 je nuditi uporabnikom računovodskih izkazov informacije o pomenu bilančnih in zunajbilančnih postavk za finančno stanje podjetja, uspešnost njegovega poslovanja in denarne tokove (MRS 2001, str. 660), namen MRS 39 pa je postaviti načela pripoznavanja, merjenja in razkrivanja informacij o finančnih instrumentih v računovodskih izkazih podjetij (MRS 2001, str. 1018).

3.3.1 BILANCA STANJA PO MRS 30

MRS 30 določa, da mora banka predstaviti bilanco stanja, v kateri so sredstva in obveznosti razporejene v skupine glede na njihovo naravo, navedene pa morajo biti v vrstnem redu, ki kaže njihovo unovčljivost (MRS 2001, str. 631-632).

Poleg zahtev, ki jih za bilanco stanja postavljajo drugi mednarodni računovodski standardi, morajo razkritja v bilanci stanja ali v pojasnilih računovodskih izkazov zajemati vsaj naslednje postavke (MRS 2001, str. 631-632):

I. Sredstva:

- denarna sredstva in sredstva pri centralni banki,
- blagajniške zapise in druge kratkoročne državne vrednostne papirje, ki pridejo v poštev za reeskontiranje pri centralni banki,
- državne in druge vrednostne papirje, ki jih ima banka, da z njimi trguje,
- dana posojila in terjatve do drugih bank ter naložbe vanje,
- druge naložbe na trgu denarja,
- posojila in terjatve do strank,
- investicijske vrednostne papirje.

II. Obveznosti:

- vloge drugih bank,
- druge vloge s trga denarja,
- dolgove drugim vlagateljem,
- potrdila o vlogah,
- zadolžnice in druge dokumentirane obveznosti,
- druga sposojena finančna sredstva.

V bilanci stanja po MRS 30 se dodatno razčlenjujejo oziroma pojasnjujejo naslednja sredstva in obveznosti (MRS 2001, str. 632-633):

1. Glede na to, kdo je dolžnik ali upnik banke, se ločujejo stanja, ki nastanejo z drugimi bankami in z drugimi deli trga denarja na eni strani ter stanja v razmerju do drugih vlagateljev; to ločevanje je pomembno, ker lahko iz njega uporabnik razbere, kakšna je odvisnost banke od drugih bank.
2. Vloge, pridobljene z izdajanjem lastnih potrdil o vlogah (lastnikov le-teh banka praviloma ne pozna), razkriva ločeno od drugih prenosnih vrednostnih papirjev.
3. Banka mora razkriti poštene vrednosti⁶ vsake skupine finančnih sredstev za naslednje štiri skupine, kot določa MRS 39 – Finančni instrumenti – pripoznavanje in merjenje (MRS 2001, str. 1022-1023, 1027, 1044):

---

⁶ Poštena vrednost (angl. *fair value*) je znesek, s katerim je mogoče zamenjati sredstvo oziroma poravnati obveznost med dobro obveščenicima in voljnima strankama v preiščenem poslu (MRS 2001, str. 663).

- a) posojila in terjatve, ki so nastali v banki in niso v posesti za trgovanje (so finančna sredstva, ki nastanejo v podjetju z zagotovitvijo denarja, blaga ali storitev neposredno dolžniku, razen tistih, ki nastanejo z namenom takojšnje prodaje);
  - b) finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo (so finančna sredstva z določenimi ali določljivimi plačili in določeno zapadlostjo v plačilo, ki jih podjetje nedvoumno namerava in zmore posedovati do zapadlosti ter se razlikujejo od v podjetju nastalih posojil in terjatev);
  - c) za prodajo razpoložljiva finančna sredstva (so tista sredstva, ki ne pripadajo nobeni od ostalih treh vrst finančnih sredstev) in
  - d) finančna sredstva ali obveznosti v posesti za trgovanje (so pridobljena oziroma (obveznosti) prevzete v glavnem z namenom ustvarjati dobiček iz kratkoročnih nihanj cen ali trgovčeve razlike v ceni; izpeljani finančni instrumenti so vedno v posesti za trgovanje, razen v primerih, ko so namenjeni varovanju pred tveganjem).
4. Kratkoročne postavke se ne izkazujejo ločeno od dolgoročnih, ker je večino sredstev in obveznosti banke mogoče unovčiti ali poravnati v bližnji prihodnosti.

MRS 30 tudi predpisuje, da banka zneska, s katerim je v bilanci stanja izkazano sredstvo ali obveznost, ne sme pobotati tako, da od njega odšteje drugo obveznost ali sredstvo, razen če obstaja zakonska pravica za medsebojno pobotanje in če pobotanje pomeni pričakovanje, da bo prišlo do unovčitve iz poravnave obravnavanega sredstva ali obveznosti (MRS 2001, str. 632).

3.3.2 IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA PO MRS 30

Banka mora pripraviti tudi izkaz poslovnega izida, v katerem so razvrščeni prihodki in odhodki, ter razkriti zneske glavnih skupin prihodkov in odhodkov (MRS 2001, str. 629).

Poleg zahtev, ki jih za izkaz poslovnega izida postavljajo drugi mednarodni računovodski standardi, morajo razkritja v izkazu poslovnega izida ali v pojasnilih računovodskih izkazov zajemati vsaj naslednje postavke (MRS 2001, str. 629-630):

- obresti in podobne prihodke,
- odhodke za obresti in podobne stroške,
- prihodke od dividend,
- prihodke od opravnin (provizij) in nadomestil za storitve,
- odhodke za opravnine (provizije) in nadomestila za storitve,
- dobičke, zmanjšane za izgube, nastale pri vrednostnih papirjih za trgovanje,
- dobičke, zmanjšane za izgube, nastale pri investicijskih vrednostnih papirjih,
- dobičke, zmanjšane za izgube, nastale pri poslovanju s tujimi valutami,
- druge prihodke od poslovanja,
- izgube iz posojil in terjatev,

- splošne stroške uprave,
- druge odhodke poslovanja.

Za izkaz poslovnega izida, kot ga opisuje MRS 30, so značilne naslednje razčlenitve oziroma pojasnila (MRS 2001, str. 630-631):

- vsako od glavnih vrst prihodkov (obresti, nadomestila za storitve, opravnine ter izidi trgovanja z valutami in vrednostnimi papirji) je treba razkriti posebej, da uporabniki lahko ocenijo uspešnost banke; poleg tega postavlja zahteve za razkrivanje prihodkov tudi MRS 14 – Poročanje po odsekih;
- vsako od glavnih vrst odhodkov (obresti, opravnine, izgube iz posojil in terjatev, stroški, povezani z zmanjšanjem knjigovodskega zneska finančnih naložb, in splošni stroški uprave) je treba razkriti posebej, da lahko uporabniki ocenijo uspešnost banke;
- dobiček in izgubo iz odtujitev in sprememb knjigovodske vrednosti vrednostnih papirjev, namenjenih trgovanju, iz odtujitev investicijskih vrednostnih papirjev ter iz trgovanja s tujimi valutami banka običajno izkazuje posebej in s čistim zneskom;
- prihodki od obresti in odhodki za obresti se izkazujejo ločeno, kar omogoča uporabnikom lažje razbrati sestavo in razloge za spremembe čistih obresti;
- ker so čiste obresti odvisne tako od obrestnih mer kot tudi od obsega najemanja in dajanja posojil, je priporočljivo, da poslovodstvo banke pojasni povprečne obrestne mere, povprečne prihodke iz obresti in povprečne odhodke za obresti v posameznem obdobju; v primeru, da je banka deležna določenih vladnih vlog ali kreditnih ugodnosti, običajno v pojasnilih razkrije obseg le-teh ter njihov vpliv na dobiček.

V izkazu poslovnega izida se postavke prihodkov in odhodkov med seboj ne smejo pobotati, razen tistih, ki se nanašajo na zavarovanje pred izgubo ter na sredstva in obveznosti, ki jih banka sme pobotati med seboj. V drugih primerih pobotanje onemogoči uporabnikom oceno uspešnosti banke pri posameznih dejavnostih in dobiček, ki ga ustvari s posameznimi vrstami sredstev (MRS 2001, str. 630).

3.3.3 POGOJNE OBVEZNOSTI, PREVZETE FINANČNE OBVEZE IN ZABILANČNE POSTAVKE

MRS 30 določa, da morajo uporabniki računovodskih izkazov vedeti tudi za pogojne obveznosti⁷ in nepreklicne finančne obveze banke, saj so te povezane s kratkoročno in tudi

---

⁷ Pogojna obveznost (angl. *contingent liability*) je (MRS 2001, str. 904):

- a) možna obveza, ki izhaja iz preteklih dogodkov in katere obstoj potrdi samo pojavitev ali nepojavitev enega ali več negotovih prihodnjih dogodkov, ki jih podjetje ne obvladuje v celoti, ali
- b) sedanja obveza, ki izhaja iz preteklih dogodkov, vendar se ne pripozna, ker ni verjetno, da bo pri poravnavi obveze potreben odtok dejavnikov, ki omogočajo gospodarske koristi, ali zneska obveze ni mogoče izmeriti dovolj zanesljivo.

dolgoročno plačilno sposobnostjo banke, pa tudi z možnimi izgubami. Uporabniki pa potrebujejo tudi ustrezne informacije o vrstah in zneskih zabilančnih poslov banke. Banka mora razkriti prevzete finančne obveze in pogojne obveznosti, kot to zahteva MRS 37 – Rezervacije, pogojne obveznosti in pogojna sredstva, ki obravnava obračunavanje in razkrivanje pogojnih obveznosti na splošno, MRS 30 pa jih obravnava zato, ker se banke pogosto srečujejo z mnogimi pogojnimi obveznostmi in prevzetimi preklicnimi in nepreklicnimi finančnimi obvezami, njihovi zneski pa so velikokrat pomembni in znatno večji od tistih, ki so značilni za podjetja (MRS 2001, str. 633-634).

Mnogo bank se loteva tudi poslov, ki jih sproti ne obravnavajo v bilanci stanja kot sredstva ali obveznosti, a povzročajo pogojne obveznosti in prevzete finančne obveze. Take bilančne postavke so pogosto pomemben del bančnih poslov in lahko pomembno vplivajo na raven tveganja, ki mu je banka izpostavljena, in sicer lahko raven tveganja povečujejo ali zmanjšujejo. Zabilančne postavke lahko nastanejo v poslih, ki jih banka opravlja v imenu svojih strank, ali pa iz lastnega trgovanja (MRS 2001, str. 634).

3.3.4 DRUGA RAZKRITJA

MRS 30 zahteva tudi druga razkritja, med katerimi so pomembnejša opisana v nadaljevanju (MRS 2001, str. 634-641).

- Banka mora razkriti *razčlemba sredstev in obveznosti po ustreznih skupinah rokov unovčljivosti oziroma zapadlosti v plačilo* na podlagi preostalega obdobja do pogodbenega roka zapadlosti, ki velja na dan bilance stanja.
- Banka mora razkriti vse pomembne *koncentracije svojih sredstev, obveznosti in zabilančnih postavk*, saj so taka razkritja koristen kazalec morebitnega tveganja v zvezi z unovčevanjem sredstev, ki so banki na voljo. Taka razkritja morajo vsebovati podatke po zemljepisnih območjih, skupinah strank ali gospodarskih panog in druga osredotočenja tveganj, povezanih s posamezno banko. Poleg tega mora banka razkriti tudi obseg pomembnih čistih deviznih tveganj, ki jim je izpostavljena, saj je to razkritje koristen kazalec tveganja, povezanega s spremembami deviznih tečajev.
- Banka mora razkriti tudi vse *informacije, ki se nanašajo na izgube iz posojil in terjatev*. Med te sodijo računovodske usmeritve, ki so podlaga za pripoznavanje neizterljivih posojil in terjatev kot stroškov in za njihov odpis; podrobnosti o gibanju dolgoročnih rezervacij za izgube iz posojil in terjatev v obravnavanem obdobju; celotni znesek dolgoročnih rezervacij za izgube iz posojil in terjatev na dan bilance stanja ter celotni znesek v bilanco stanja vključenih posojil in terjatev, za katere banka ni pripisala obresti⁸, skupaj s podlago, ki se uporablja za ugotavljanje knjigovodskega zneska teh posojil in terjatev.

---

⁸ Banka se lahko odloči, da za dano posojilo ali terjatev ne bo pripisala obresti, to se zgodi npr. v primeru, ko posojilojemalec zamudi s plačilom obresti ali vračilom glavnice dlje kot določeno obdobje (MRS 2001, str. 638).

- Zneske, ki jih je banka *dolgoročno rezervirala za splošna bančna tveganja*, tudi za prihodnje izgube in druga nepredvidena tveganja, mora ločeno izkazati kot zmanjšanje zadržanega čistega dobička. Če pride do zmanjšanja katerega od teh zneskov, s tem povezani storno poveča zadržani čisti dobiček in ga banka ne sme upoštevati pri ugotavljanju čistega poslovnega izida v obdobju.
- Banka mora razkriti celotni znesek zavarovanih obveznosti ter vrsto in knjigovodsko vrednost *sredstev, zastavljenih kot poroštvo*.
- Če se banka ukvarja s pomembnimi *poverjeniški (fiduciarnimi) posli*, to razkrije v svojih računovodskih izkazih in nakaže obseg takega delovanja, ker je neizpolnjevanje poverjeniških nalog povezano z odgovornostjo.
- Če se banka loti *poslov s povezanimi strankami*, naj bi razkrila vrsto razmerja s povezano stranko, vrste poslov in sestavine takih poslov, ki so nujne za razumevanje računovodskih izkazov banke; te sestavine pa mora razkriti v skladu z MRS 24 – Razkrivanje povezanih strank.

3.4 PRIMERJAVA SRS IN MRS S Poudarkom na SRS 31 in MRS 30

Glavna razlika med standardoma MRS 30 in SRS 31 je v tem, kateremu okviru pripadata: SRS 31 je del slovenskih računovodskih standardov, ki so veljavni le na področju Slovenije in so torej lokalni; MRS 30 pa je del mednarodnih standardov, ki so namenjeni za uporabo podjetjem po vsem svetu. Oba standarda sta namenjena istemu posebnemu področju oziroma isti panogi – bankam in njim podobnim institucijam.

MRS velikokrat dopuščajo več rešitev, medtem ko SRS te možnosti omejujejo. V nekaterih primerih je torej mogoče, da je podjetje ravnalo v skladu z MRS, čeprav je rešitev v nasprotju s SRS, po drugi strani pa tedaj, ko podjetje upošteva SRS, ki že vsebujejo novejša stališča iz MRS, lahko govorimo tudi o skladnosti njegovih računovodskih izkazov z MRS. V nekaterih primerih pa SRS še ne upoštevajo novih dosežkov iz MRS ali pa posamezne njihove zahteve niso sprejemljive (SRS 2001, str. 22).

Razlika med SRS in MRS nastane tudi pri prevrednotenju, ki je posledica sprememb cen gospodarskih kategorij. Pri okrepitvi sredstev, ki poveča njihovo do tedaj izkazano vrednost, se v SRS hkrati s povečanjem vrednosti sredstev prehodno poveča posebni prevrednotovalni popravek kapitala (SRS 2001, str. 17). Evidentiranje učinkov zaradi okrepitve torej vpliva le na bilanco stanja in nima vpliva na izkaz uspeha (Zupanič, 2002, str. 4). V MRS pa se učinki okrepitev izkazujejo bodisi na kapitalu bodisi neposredno v izkazu poslovnega izida, zaradi nerazvitosti in majhnosti slovenskega trga pa v SRS tega ni (Anadolli, 2001, str. 1).

Če se osredotočimo na primerjavo obeh bančnih standardov, ugotovimo, da je že v Uvodu v SRS 31 navedeno, da se ta standard opira na MRS 30, kar je izvor podobnosti med standardoma; v istem odstavku je navedeno tudi, da je standard povezan z drugimi SRS. Ta povezanost z drugimi SRS pa pomeni izvor razlik med standardoma. Podobnosti in razlike so

obravnavane v nadaljevanju, pri čemer poudarjam, da imajo poseben pomen razlike med standardoma, saj so te tudi vzrok razlik med samimi računovodskimi izkazi.

- Prva podobnost je zelo pomembna, saj zaradi nje sploh lahko govorimo o primerljivosti obeh standardov: oba standarda podobno opredelita banke oziroma organizacije, na katere se nanašata, tako da je iz teh opredelitev razvidno, da gre za iste gospodarske osebe.
- Ena od razlik med standardoma je že v tem, ali morajo banke in njim podobne institucije nujno uporabljati konkretni standard ali ne. MRS 30 ugotavlja, da je sicer priporočljivo poenotenje metod, ki jih banke uporabljajo pri pripoznavanju in merjenju postavk v svojih računovodskih izkazih, vendar pa dopušča možnost, da se banka pri tem nasloni na MRS 1 – Predstavljanje računovodskih izkazov, vendar pa mora banka v tem primeru razkriti nekatere postavke, značilne za banko, kot npr. pripoznanje prihodkov, vrednotenje vrednostnih papirjev ipd. V SRS podobne določbe ni, banke torej morajo sestavljati računovodske izkaze na podlagi SRS 31, druge možnosti nimajo.
- Razlika med standardoma je tudi v njuni sestavi oziroma razčlenitvi na podpoglavja. MRS 30 na videz obravnava več področij oziroma tem kot SRS 31. V MRS 30 ima tako npr. izkaz poslovnega izida svoje podpoglavje, isto velja za bilanco stanja, ostala poglavja pa se v glavnem nanašajo na razkrivanje posameznih postavk v računovodskih izkazih. V nasprotju s tem je v SRS 31 standard v ožjem pomenu razdeljen na pet podpoglavij, od katerih so v prvem naštetih oziroma razvrščeni računovodski izkazi za zunanje poslovno poročanje, v drugem so vsi štirje razčlenjeni, naslednja podpoglavja pa obravnavajo prilagojeno razčlenjevanje postavk, uskupinjevanje računovodskih izkazov ter razkrivanje postavk v računovodskih izkazih. Poleg standarda v ožjem pomenu vsebuje SRS 31 tudi poglavje Opredelitve ključnih pojmov, v katerem so razloženi ključni izrazi, uporabljeni v samem standardu, in poglavje Pojasnila, ki obravnava predvsem način razčlenitve postavk v računovodskih izkazih. V MRS podobnih poglavij ni.
- Standarda se razlikujeta tudi v obravnavanju računovodskih izkazov. MRS 30 navaja obvezne postavke v izkazu poslovnega izida in v bilanci stanja, ne navaja pa oblike ali postavk, ki naj bi jih vsebovala izkaz finančnega izida in izkaz gibanja kapitala. Na drugi strani so v SRS 31 vsi štirje računovodski izkazi za zunanje poslovno poročanje predstavljeni in tudi razčlenjeni.
- Dodatna razlika pri računovodskih izkazih za zunanje poročanje se pokaže v razdeljenosti le-teh. Tako bilanca stanja kot tudi izkaz poslovnega izida sta v SRS 31 podrobneje razdeljena, torej vsebujeta več postavk kot ista dva izkaza v MRS 30. V slednjem so torej posamezne postavke bolj zgoščene. Pojasnila oziroma razkritja pa so zato obsežnejša po MRS 30.
- Podobnost in hkrati pomanjkljivost obojih standardov je v tem, da je tako v SRS kot v MRS bilanca stanja razdeljena na postavke tako, da nekaj največjih postavk zavzema velik delež v celotni vrednosti bilance, tako da je bilo za leto 2002 v povprečni strukturi aktive bank kar 49 % kreditov strankam, na pasivni strani pa so dolgovi do strank, ki niso banke, predstavljali kar 70,9 % vseh virov. Skupaj z dolgovi do bank (11,4 %) pa sta ti

dve postavki predstavljali kar 82,3 % vseh obveznosti (Združenje bank Slovenije, 2003). Problem je v tem, da je velika večina postavk relativno nepomembnih.

Iz tega lahko povzamem, da sta MRS 30 in SRS 31 osredotočena na predstavljanje računovodskih izkazov, kjer med njima tudi ni posebnih razlik. Razlike pa nastanejo pri vrednotenju postavk, in sicer poglobitve razlike izhajajo iz razlik med SRS 3 – Dolgoročne finančne naložbe in SRS 6 – Kratkoročne finančne naložbe ter MRS 32 in 39, pa tudi iz različnega obračunavanja rezervacij.

3.5 SPREMEMBE MRS O FINANČNIH INSTRUMENTIH

Računovodski regulativni odbor⁹, ki pomaga Evropski komisiji pri uvajanju MRS v Evropo (tako da potrdi ali zavrne predlog Komisije v zvezi z odobritvami MRS), je na seji julija 2003 potrdil predlog Komisije, da se za uporabo v EU odobrijo vsi MRS razen MRS 32 in 39, ter pojasnil SOP, ki se nanašajo na finančne instrumente. Za večino držav članic namreč računovodsko obravnavanje finančnih instrumentov v njih naj ne bi bilo sprejemljivo. Zaradi tega je IASB pospešil priprave sprememb obeh standardov. Pri tem spreminjanju je dejavno vključena tudi Evropska komisija, zato se pričakuje, da bosta spremenjena standarda sprejemljiva tudi za EU (Vezjak, 2003, str. 43-44).

IASB je izvedel obsežen proces razvijanja izboljšav MRS 32 in MRS 39, objavljenih 17. decembra 2003. Po tem ko je bil junija 2002 objavljen osnutek za razpravo, je IASB prejel preko 170 komentarjev nanj. Marca 2003 so sledile okrogle mize in kasneje še razni razgovori, kot na primer s Svetovalnim odborom za standarde¹⁰ in s partnerskimi postavljalci standardov, pa tudi pogovori na temo osnutkov na sestankih IASB od marca do oktobra 2003. Na temo obračunavanja varovanja poštene vrednosti pred tveganjem za varovanje portfelja pred tveganjem spremembe obrestne mere¹¹ je bil objavljen nov osnutek za razpravo (IASB Press Release, dec. 2003, str. 2); to poglavje je bilo sprejeto 31. marca 2004 (<http://www.iasplus.com/standard/ias39.htm>). Kljub temu sta bila standarda izdana že decembra 2003, da se je s tem omogočilo podjetjem pripravo na njuno uvedbo z letom 2005, MRS 39 pa je bil z 31. marcem, ko je bila obdelana še zadnja tema, dodatno popravljen (IASB Press Release, dec. 2003, str. 7).

Prenovljena MRS 32 in 39 prejšnji verziji izboljšujeta v naslednjih pogledih: zmanjšujeta kompleksnost, sta jasnejša in vsebujeta dodatna navodila, odpravljata notranje neskladnosti ter vključujeta elemente pojasnil SOP in navodila za uvedbo MRS 39 (IASB Press Release, dec. 2003, str. 2). Pri prenovi pa ni bil obravnavan temeljni pristop k računovodskemu obravnavanju finančnih instrumentov. Pomembnejše izboljšave so povzete v dokumentu

---

⁹ Originalno (angl.): *Accounting Regulatory Committee; ARC*.

¹⁰ Originalno (angl.): *Standards Advisory Council*.

¹¹ Originalno (angl.): *Fair Value Hedge Accounting for a Portfolio Hedge of Interest Rate Risk (Macro Hedging)*.

IASB Press Release z dne 17.12.2003. Od vseh izboljšav navajam le tiste, ki bodo neposredno vplivale na kategorije, izkazane v računovodskih izkazih, ne pa tudi tistih, ki se nanašajo le na novo obliko ali obseg navodil:

1. Večina kreditnih zavez¹² (odobrenih nečrpanih kreditov) je sedaj izključenih iz področja, ki ga pokriva MRS 39, in jih zato ni potrebno meriti po pošteni vrednosti. Iz MRS 39 se izključijo kreditne zaveze, ki jih ni mogoče poravnati preko pobota, z izjemo kreditnih zavez, ki jih je podjetje določilo za merjenje po pošteni vrednosti, pri čemer se spremembe poštene vrednosti izkažejo v izkazu poslovnega izida (IASB Update, jul. 2003, str. 5).
2. Kategorija posojila in terjatve je razširjena in vključuje tudi kupljena posojila in kupljene terjatve (poleg posojil in terjatev, nastalih v podjetju), s čimer se priznava, da se v podjetju nastala in kupljena posojila pogosto upravlja skupaj. To pomeni, da če podjetje kupi posojilo, ki ustreza definiciji posojila, nastalega v podjetju, v vsem razen v tem, da je dejansko kupljeno, se to posojilo lahko uvrsti v skupino posojil in terjatev, nastalih v podjetju (IASB Update, jul. 2003, str. 5).
3. Novost je možnost, da podjetja lahko ob pripoznanju kateri koli finančni instrument opredelijo za ponovno merjenje po pošteni vrednosti, kar bo vplivalo tudi na izkaz poslovnega izida. Ta možnost je za podjetja priložnost, da poenostavijo uporabo MRS 39 v več pogledih, in sicer se zmanjša potreba po obračunavanju varovanja pred tveganjem, izloči se potreba po ločevanju oz. ločenem predstavljanju vstavljenih izpeljanih finančnih instrumentov¹³ in izničijo problemi, ki izvirajo iz izravnanih pozicij sredstev in obveznosti, ki niso merjene dosledno (po istem načelu). Finančni instrumenti, ob pripoznanju določeni za ponovno vrednotenje po pošteni vrednosti, bodo skupaj s finančnimi instrumenti v posesti za trgovanje tvorili enotno skupino finančnih instrumentov, merjenih po pošteni vrednosti, katerih spremembe se takoj pripoznajo v izkazu poslovnega izida (IASB Update, apr. 2003, str. 5).
4. Pojasnjeno je, da je za oslabitev primerneje uporabiti model "nabranih izgub"¹⁴ kot model "pričakovanih izgub"¹⁵, dodana pa so tudi dodatna navodila za merjenje oslabitve. Uporaba modela "nabranih izgub" pomeni, da se izgube zaradi oslabitve pripoznajo šele takrat, ko se že naberejo in obstaja nepristranski dokaz, da je od začetnega pripoznanja ali od predhodne ocene posojila prišlo do njegovega poslabšanja (IASB Update, maj 2003, str. 3).

---

¹² Originalno (angl.): *loan commitments*.

¹³ Vstavljeni izpeljani finančni instrument (angl. *embedded derivative*) je sestavina mešanega (sestavljenege) finančnega instrumenta, ki obsega poleg izpeljanega finančnega instrumenta tudi gostiteljsko pogodbo; posledično se nekateri denarni tokovi mešanega instrumenta spreminjajo podobno kot samostojni izpeljani finančni instrument (MRS 2001, str. 1028).

¹⁴ Originalno (angl.): *'incurred loss' model*.

¹⁵ Originalno (angl.): *'expected loss' model*.

5. Varovanje trdnih obvez¹⁶ pred tveganjem¹⁷ bo odslej obračunano kot *varovanje poštene vrednosti pred tveganjem* namesto kot *varovanje denarnih tokov pred tveganjem*;

Varovanje pred tveganjem pomeni določitev enega ali več instrumentov za varovanje pred tveganjem, tako da se sprememba njihove poštene vrednosti v celoti ali delno pobota s spremembo poštene vrednosti ali denarnih tokov pred tveganjem varovane postavke, ki je lahko sredstvo, obveznost, trdna obveza ali predviden prihodnji posel (MRS 2001, str. 1024). Obstajata dve vrsti razmerij varovanja pred tveganjem, in sicer varovanje poštene vrednosti pred tveganjem in varovanje denarnih tokov pred tveganjem. V prvem primeru gre za to, da se lahko poštena vrednost sredstva ali obveznosti spremeni zaradi izpostavljenosti posameznemu tveganju in ta izpostavljenost vpliva na poslovni izid, pri varovanju denarnih tokov pred tveganjem pa gre za to, da se lahko denarni tokovi spreminjajo zaradi tveganja, povezanega s sredstvom, ali obveznostjo ali predvidenim poslom, in bo ta spremenljivost vplivala na poslovni izid (MRS 2001, str. 1062).

6. Za varovanje predvidenih transakcij pred tveganji¹⁸ imajo podjetja možnost uporabiti metodo prilagoditve osnove¹⁹, po kateri se odložene dobičke in izgube instrumenta varovanja pred tveganjem obravnava kot prilagoditev strošku pridobljenega nefinančnega sredstva ali obveznosti.

4 PREDSTAVITEV ABANKE VIPE D.D. IN LETNEGA POROČILA 2002

Začetki banke segajo v leto 1955, ko je začela delovati kot podružnica Jugoslovanske banke za zunanjo trgovino. Po več kot dvajsetih letih poslovanja se je leta 1977 preimenovala v Jugobanko - Temeljno banko Ljubljana, decembra 1989 pa se je banka preoblikovala v Abanko, delniško družbo in je kot taka začela samostojno poslovati januarja 1990. Do zadnjega velikega koraka je prišlo 31.12.2002, ko se je banka uspešno združila z Banko Vipo d.d. Od takrat se imenuje Abanka Vipa d.d., posluje pa v šestih glavnih podružnicah, ki jih sestavlja 48 poslovnih enot v Sloveniji (Abanka Vipa d.d., 2003). Po združitvi je postala Abanka Vipa d.d. z bilančno vsoto 389 milijard SIT tretja največja banka v Sloveniji z 8,6-odstotnim tržnim deležem (Letno poročilo 2002, 2003, str. 6). Združena banka je 31.12.2002 zaposlovala 796 ljudi (Letno poročilo 2002, 2003, str. 2).

---

¹⁶ Trdna obveza (angl. *firm commitment*) je zavezujoč sporazum o zamenjavi natančno določene količine dejavnikov po natančno določeni ceni na natančno določen prihodnji dan ali dneve (MRS 2001, str. 1024).

¹⁷ Originalno (angl.): *hedges of firm commitments*.

¹⁸ Originalno (angl.): *hedges of forecast transactions*

¹⁹ Originalno (angl.): *'basis adjustment' method*.

Banka ima med svojimi sredstvi tudi naložbe v kapital strank v skupini. Hčerinske družbe banke so: Abančna DZU, v kateri delujejo trije vzajemni skladi (VS Polžek, VS Zajček in VS Sova); Avip DZU, v kateri delujeta pooblaščenca investicijska družba Vipa Invest, d.d. in posebni VS Vipek; ter finančna družba za faktoring Afaktor (Letno poročilo 2002, 2003, str. 19-20). Poleg omenjenih vzajemnih skladov banka od leta 2002 trži tudi AIII vzajemni pokojninski sklad kot produkt dodatnega pokojninskega zavarovanja (Letno poročilo 2002, 2003, str. 20). Abanka opravlja torej različne finančne storitve, za katere ima dovoljenje Banke Slovenije, in je tako univerzalna banka (Annual Report 2002, 2003, str. 42).

Najpomembnejši delničar in hkrati strateški lastnik Abanke je Zavarovalnica Triglav, ki je imela konec leta 2002 28,1-odstotni delež v delniškemu kapitalu, ob vpisani dokapitalizaciji v marcu 2003 pa je skupina Zavarovalnice Triglav imela celo 32,8-odstotni lastniški delež. Drugi največji lastnik je družba FMR d.d., na tretjem mestu pa sta povezani osebi Hit d.d. in Diamond d.d. (Letno poročilo 2002, 2003, str. 23).

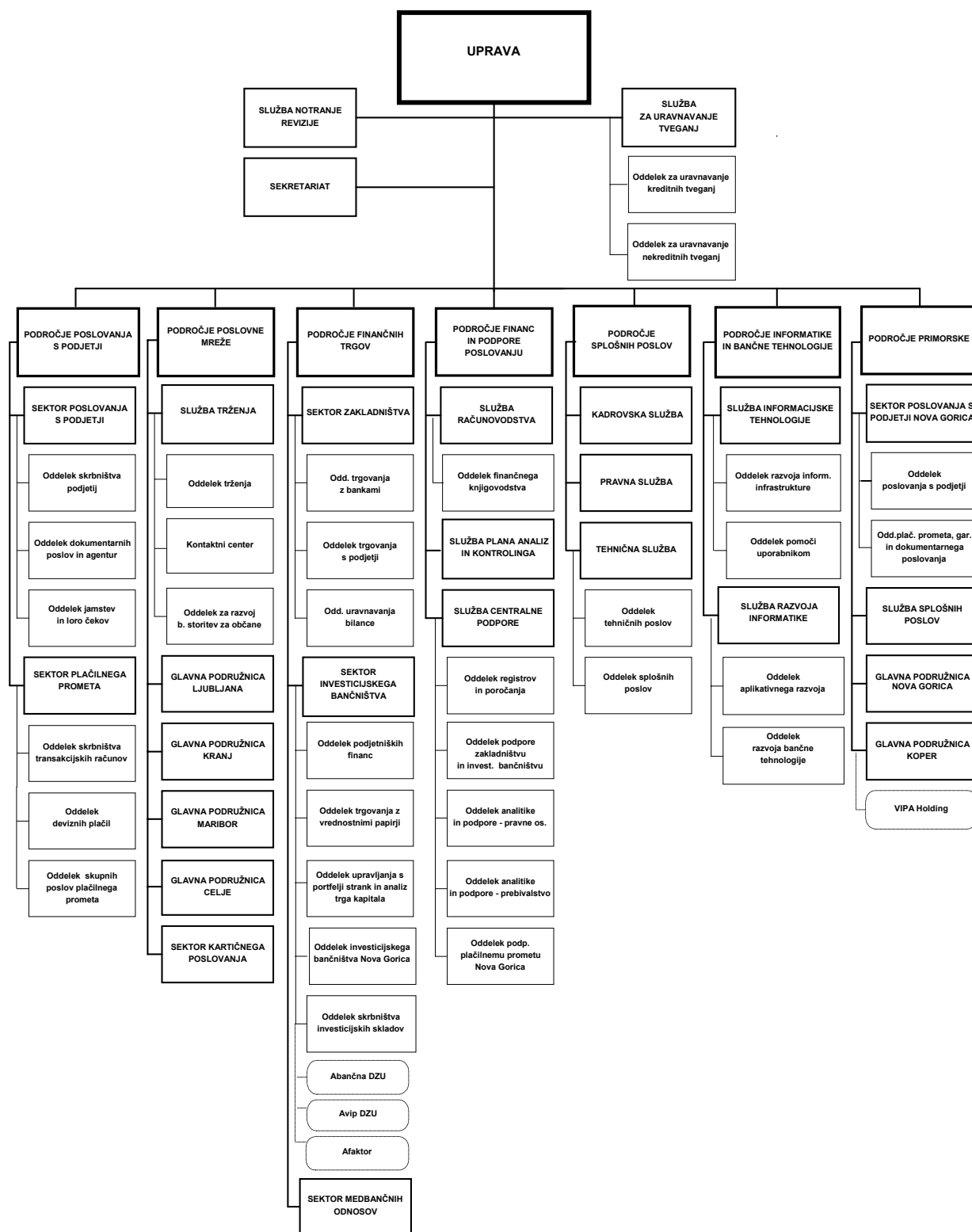
Banko vodi tričlanska uprava, katere predsednik je Aljoša Tomaž. Organizacijska struktura banke je predstavljena v Sliki 1.

Letno poročilo Abanke Vipe d.d. za leto 2002 se začne s predstavitvijo pomembnejših podatkov in kazalcev poslovanja. V poslovnem poročilu so predstavljeni splošno gospodarsko okolje (torej pogoji, v katerih je banka poslovala, npr. višina gospodarske rasti 3,2 %, ki je presegla rast v prejšnjem letu, stopnja inflacije, ki je znašala 7,2 %, dejstvo, da se povečuje zunanje zadolževanje, na trgu dela pa se je umirjala dinamika zaposlovanja ipd.) in poslovanje banke v tem letu, sestava in spremembe kapitala skupaj z največjimi delničarji ter upravljanje s tveganji. V finančnem poročilu, ki sledi poslovnemu, so prikazani računovodski izkazi in pripadajoče revizorjevo mnenje o njih. Na koncu so predstavljeni še razvoj banke v letu 2002 in njena razvojna usmerjenost ter njena organizacija.

Podobno je sestavljeno tudi letno poročilo za tuje uporabnike, ki je v angleškem jeziku. Bistvena razlika med obema pa je v tem, da angleška verzija poročila v zvezi s finančnim poročanjem upošteva mednarodne standarde, ki zahtevajo veliko število razkritij, zaradi česar je tudi angleško letno poročilo bistveno daljše od slovenskega.

Banka sestavlja računovodske izkaze in letno poročilo tudi na podlagi mednarodnih standardov računovodskega poročanja zato, ker ima tudi zunanje mednarodne uporabnike računovodskih izkazov, o čemer pričajo naslednje številke o njenih mednarodnih povezavah, ki jih povzemam iz notranjega gradiva Abanke iz avgusta 2003: 1.323 korespondenčnih bank v več kot 100 državah sveta, 45 računov Abanke pri tujih bankah in 64 računov tujih bank pri Abanki. Seveda pa pri mednarodnih povezavah ne gre le za odprte račune, pač pa tudi za pridobivanje ugodnih virov financiranja; v letu 2003 ji je tako uspelo pridobiti rekordno sindicirano evroposojilo, pri katerem sodeluje 15 bank iz sedmih držav. To pa je že peti najem dolgoročnih virov na mednarodnem kapitalskem trgu, odkar se je leta 1997 Abanka prvič pojavila na njem (Hvala, 2003, str. 7).

Slika 1: Organizacijska struktura Abanke Vipe d.d.

Vir: Interna gradiva Abanke Vipe d.d., 2003.

5 GLAVNE RAZLIKE V RAČUNOVODSKIH IZKAZIH BANKE PO SRS IN MRS

MRS 27 (Skupinski računovodski izkazi in obračunavanje naložb v odvisna podjetja) določa, da mora obvladujoče podjetje (razen v primeru, da je skoraj v celoti v lasti drugega podjetja) predstavljati skupinske računovodske izkaze (MRS 2001, str. 598). H konsolidaciji pa zavezuje tudi Zakon o gospodarskih družbah, tako da je banka sestavila konsolidirane izkaze ne le po MRS, pač pa tudi po SRS.

Kot izhodišče za primerjavo sem vzela konsolidirane računovodske izkaze Abanke Vipe d.d. za leto 2002. V konsolidirane izkaze za leto 2002 so vključeni računovodski izkazi Abančne DZU d.o.o., Ljubljana, AVIP-a DZU d.o.o., Nova Gorica in Afaktorja, d.o.o, Ljubljana.

Kreditni bankam so v MRS izkazani v višjem znesku, kot v SRS, in sicer je tu ta postavka od sorodne postavke v SRS višja za druge terjatve do bank (postavke v teku izterjave od drugih bank), ki jih MRS upoštevajo v okviru te postavke, SRS pa jih uvrščajo v druga sredstva.

Tudi **kreditni strankam, ki niso banke**, so v računovodskih izkazih po različnih standardih izkazani v različnih zneskih. Po MRS 39 sodijo kreditni strankam v skupino finančnih sredstev, imenovano posojila in terjatve, ki so nastali v podjetju in niso v posesti za trgovanje. Pri ponovnem merjenju se ta skupina izkazuje po odplačni vrednosti²⁰, ki jo je treba preizkušati, ali je oslABLJENA (MRS 2001, str. 1045). Prav tako tudi SRS 3 v primeru danih dolgoročnih kreditov in SRS 6, ko gre za dane kratkoročne kredite, določata, da je treba to kategorijo voditi po odplačni vrednosti. V primeru okrepitve se torej knjigovodska vrednost poveča do odplačne vrednosti za prevrednotovalni popravek kapitala, v primeru oslABLITVE pa se knjigovodska vrednost zmanjša do odplačne vrednosti, pri čemer se zmanjša morebitni prevrednotovalni popravek kapitala ali pa se ustvari prevrednotovalni finančni odhodek (SRS 2001, str. 43, 63-64). Kljub temu pa vrednost kreditov strankam, ki niso banke, v Abanki Vipi v letu 2002 po MRS ni bila enaka kot po SRS. Po MRS je bil izkazan manjši znesek kot po SRS. Razlika je nastala zato, ker so kreditni strankam po SRS povečani za znesek rezervacij za terjatve, razvrščene v skupino A, ter za rezervacije za izravnavo po skupinah, teh postavk pa MRS ne poznajo. Čeprav so namreč dolgoročne rezervacije v obojih standardih – v SRS 10 (Dolgoročne rezervacije) in v MRS 37 (Rezervacije, pogojne obveznosti in pogojna sredstva) pripoznane pod istimi tremi pogoji (če obstaja zaradi preteklega dogodka sedanja obveza, če je verjetno, da bo pri poravnavi obveze potreben odtok dejavnikov, ki omogočajo gospodarske koristi, in če je mogoče zanesljivo izmeriti znesek obveze) (SRS 2001, str. 89 in MRS 2001, str. 906), pa so rezervacije za banke v Sloveniji urejene še posebej, izven SRS.

---

²⁰ Odplačna vrednost (angl. *amortised cost*) je znesek, s katerim se finančno sredstvo (obveznost) izmeri ob začetnem pripoznanju, zmanjššan za odplačilo glavnice, povečan (zmanjššan) za nabrano odplačilo razlike med začetnim in v plačilo zapadlim zneskom ter zmanjššan za odpis zaradi oslABLJENOSTI ali neunovčljivosti (MRS 2001, str. 1023).

V Sloveniji namreč banke pri računovodskem poročanju zavezuje poleg SRS še Zakon o bančništvu oziroma podzakonska akta Sklep o oblikovanju posebnih rezervacij bank in hranilnic ter Sklep o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk bank in hranilnic, ki predpisujeta veliko previdnejše vrednotenje naložb in oblikovanje popravkov vrednosti, kot to zahtevajo MRS (Slapničar, 2004, str. 76-77). Kot dokaz naj navedem ta primer: v MRS 37 se verjetna izguba oziroma verjetni odtok dejavnikov pojasnjuje kot tisti, za katerega je več možnosti, da se bo pojavil, kot ne (MRS 2001, str. 908), zato je logično, da po MRS ne moremo upoštevati rezervacij, ki se oblikujejo po slovenski zakonodaji za terjatve, razvrščene v skupino A, pri katerih praktično ni tveganja neplačila.

Dolžniški vrednostni papirji, ki niso namenjeni trgovanju, obsegajo dolgoročne in kratkoročne dolžniške vrednostne papirje, ki niso namenjeni trgovanju, ter jih izdajajo banke in druge stranke (SRS 2001, str. 238). V SRS 3 in 6 so določeni za obravnavo po odplačni vrednosti (SRS 2001, str. 43, 63-64) in v MRS nimajo povsem skladne kategorije. V večjem delu pa je ta kategorija skladna z naslednjima dvema: blagajniški zapisi in drugi kratkoročni vrednostni papirji, ki pridejo v poštev za reeskont pri centralni banki in se spremljajo po odplačni vrednosti (originalno *treasury bills and other eligible bills*) ter investicijski vrednostni papirji in vrednostni papirji, nastali v banki (originalno *investment and originated securities*). Do razhajanj prihaja v nazadnje omenjeni postavki, saj ta (v MRS) poleg vrednostnih papirjev, kupljenih na primarnem trgu, vsebuje še investicijske vrednostne papirje, razvrščene kot za prodajo razpoložljiva finančna sredstva, ki se obravnavajo po pošteni vrednosti, delijo pa se na dolžniške in lastniške papirje. Od lastniških vrednostnih papirjev so v tem primeru vključeni le tisti v zvezi z naložbami v kapital ostalih podjetij, ki niso pridružena podjetja. Finančne naložbe v pridružena podjetja se namreč v MRS izkazujejo posebej, kar pa ni isto kot v SRS **dolgoročne naložbe v kapital drugih strank**. Kot pridružena se namreč šteje le podjetja, v katerih je udeležba v kapitalu oz. pri glasovanju med 20 in 50 %. Banka ima tu pomemben, ne pa tudi prevladujoč vpliv. V primeru Abanke Vipe d.d. sta leta 2002 sem sodila le NFD d.o.o. Ljubljana in BPT Tržič, torej le del vseh podjetij, vključenih v dolgoročne naložbe v kapital drugih strank. Zanje se uporablja kapitalska metoda (Annual Report 2002, 2003, str. 56-57). Čeprav se dobičke pripisuje vrednosti kapitalske naložbe tudi v novih SRS (prvič z letom 2002), vrednosti zdaj niso enake zaradi razlike, ki se je akumulirala pred uvedbo novih SRS, ko se je po MRS že uporabljalo kapitalsko metodo. Natančneje je v konsolidiranih izkazih po SRS to urejeno tako, da se dolgoročne finančne naložbe v dolgove in kapital pridruženega podjetja v skupinski bilanci stanja izkazujejo posebej in se ne pobotajo kot pri odvisnih podjetjih (SRS 2001, str. 45). Pri tem se uporablja kapitalska metoda, kar pomeni, da se finančna naložba najprej obravnava po nabavni vrednosti, nato pa poveča za sorazmerni del čistega dobička poslovnega leta oziroma zmanjša za sorazmerno čisto izgubo poslovnega leta (SRS 2001, str. 22). Dolgoročne finančne naložbe v podjetja, ki niso zajeta v skupinske računovodske izkaze, se vrednotijo po naložbeni metodi (SRS 2001, str. 43), kar pomeni, da se finančna naložba prikazuje zgolj po nabavni vrednosti, medtem ko se prejeti zneski iz razdelitve čistega dobička prenesejo neposredno med finančne prihodke (SRS 2001, str. 22).

Vrednostni papirji, namenjeni trgovanju, obsegajo lastniške in dolžniške vrednostne papirje, namenjene trgovanju (SRS 2001, str. 238). To pomeni, da jih po SRS obravnavamo kot kratkoročne finančne naložbe in jih zato vrednotimo po SRS 6. Med dolgoročne finančne naložbe jih namreč ne moremo uvrstiti, ker za te velja, da naj se z njimi ne bi trgovalo (SRS 2001, str. 47), namen trgovanja pa je glavna skupna značilnost obravnavane skupine finančnih sredstev. Vrednostni papirji, namenjeni trgovanju, se v skladu s SRS 6 vodijo po pošteni vrednosti, kar pomeni, da se njihova knjigovodska vrednost poveča za prevrednotovalni popravek kapitala, če njihova dokazana poštena vrednost²¹ presega njihovo knjigovodsko vrednost, oziroma da se njihova knjigovodska vrednost zmanjša, če je njihova dokazana poštena vrednost manjša od knjigovodske. Ob tem se za razliko zmanjša tudi morebitni prevrednotovalni popravek kapitala oziroma je razlika prevrednotovalni finančni odhodek (SRS 2001, str. 63-64). V MRS se finančna sredstva v posesti za trgovanje ob ponovni izmeri prav tako ovrednotijo po poštenih vrednostih (MRS 2001, str. 1044-1045), vendar se razlika tudi v primeru okrepitve takoj izkaže v dobičku. Sama vrednost kategorije vrednostnih papirjev, namenjenih trgovanju, je po SRS in MRS enaka.

Osnovna sredstva (originalno *property and equipment*) - postavka iz MRS - so preprosto seštevki postavk neopredmetena dolgoročna sredstva in opredmetena osnovna sredstva v SRS.

Lastne delnice so delnice, ki jih kasneje odkupi izdajatelj z namenom, da bi jih imel kratkoročno v posesti za trgovanje, in se pri njem štejejo kot finančna naložba (SRS 2001, str. 177). V MRS se lastne delnice ne obravnavajo na ta način, pač pa se jih obravnava kot odbitno postavko pri delniškem kapitalu; v bistvu torej v MRS ta znesek zmanjšuje pasivo, medtem ko v SRS povečuje aktivo.

Dolgovi do bank, kot jih obravnava SRS 31 - vse vrste dolgov do domačih in tujih bank ne glede na namembnost in obliko (SRS 2001, str. 238) - so v MRS 30 zajeti v dveh kategorijah: vloge drugih bank (originalno *due to other banks*), ki vsebujejo le depozite drugih bank (Annual Report, str. 84), in druga sposojena finančna sredstva (originalno *borrowed funds*), ki so izposojena sredstva od drugih bank v tuji valuti (Annual Report, str. 85).

Dolgovi do strank, ki niso banke, so po MRS (dolgovi drugim vlagateljem - originalno *due to customers*) večji. Razlika je zaradi obveznic, izdanih za listinjenje terjatve do Republike Slovenije – NFD IS²², ki se jih v MRS izkazuje med dolgovi drugim strankam.

---

²¹ Poštena vrednost je dokazana, če je objavljena cena na delujočem trgu ali če obstaja model vrednotenja, pri katerem vanj prihajajo vložki podatkov z delujočega trga (SRS 2001, str. 63).

²² Obveznice NFD IS so bile izdane leta 1999 v okviru listinjenja dolgoročne terjatve Abanke d.d. do Republike Slovenije v obliki obveznic RS06. Obveznice RS06 je država izdala za poravnavanje obveznosti do bank iz izplačanih deviznih vlog. Listinjenje obveznic RS06 je Abanka d.d. izvedla v sodelovanju z družbo NFD Investicijsko svetovanje. V tem procesu je banka svojo terjatev (torej obveznice RS06) prodala izdajatelju vrednostnih papirjev (NFD). Izdajatelj je od banke odkupil terjatev z denarjem, ki ga je pridobil s prodajo vrednostnih papirjev investitorjem. Morebitne

Obveznosti zaradi izdanih vrednostnih papirjev so zajete v SRS v dveh kategorijah: **dolžniški vrednostni papirji** (obveznosti za izdane vrednostne papirje in obveznosti za izdana potrdila o vlogah) in **podrejene obveznosti** (obveznosti, za katere je pogodbeno določeno, da se v primeru stečaja ali likvidacije banke poravnava po poravnavi vseh drugih dolgov). V skupnem znesku se ujemajo z dvema po sestavi različnima postavkama iz MRS (posamezno ni nobena postavka iz SRS neposredno primerljiva s postavko iz MRS). Ti dve postavki sta: drugi depoziti (originalno *other deposits*; sestavljeni so iz potrdil o vlogah in iz podrejenih depozitov (Annual Report, str. 84)) ter zadolžnice in druge dokumentirane obveznosti (originalno *debt securities in issue*). Ker so zneski enaki, to dokazuje, da pri vrednotenju omenjenih postavk SRS in MRS sledijo istim načelom.

Odložene obveznosti za davek iz dobička so zneski davka iz dobička, ki jih bo treba poravnati v prihodnjih obdobjih glede na obdavčljive začasne razlike (MRS 2001, str. 215). Začasne razlike so razlike med davčno vrednostjo posameznega sredstva ali obveznosti (davčna vrednost sredstva ali obveznosti je znesek, ki se temu sredstvu ali obveznosti prisodi pri obračunu davka) in njegovo (njeno) knjigovodsko vrednostjo, torej vrednostjo v bilanci stanja (MRS 2001, str. 206). Če knjigovodska vrednost sredstva preseže njegovo davčno vrednost, je znesek obdavčljive gospodarske koristi večji od dovoljenega odbitka pri obračunu davka. Ta razlika je obdavčljiva začasna razlika in obveznost plačati iz nje izhajajoči davek iz dobička v prihodnjih obdobjih je odložena obveznost za davek (MRS 2001, str. 219). Te postavke SRS ne poznajo. Vendar pa obstajajo tudi v SRS odložene obveznosti za davke, in sicer se pri popolnem uskupinjevanju poleg drugih prilagoditev opravi tudi ponovni obračun davkov in se razliko časovno razmeji (SRS 2001, str. 19).

Dolgoročne rezervacije za obveznosti in stroške se razčlenijo po vrstah obveznosti na (Interna gradiva Abanke Vipe d.d., 2003):

- dolgoročne rezervacije za izvenbilančno evidenco,
- dolgoročne rezervacije za izravnava po skupinah,
- dolgoročne rezervacije za deželno tveganje in
- rezervacije za terjatve, razvrščene v skupino A.

Dolgoročnih rezervacij bank v Sloveniji pa ne določajo le SRS, pač pa zahteve v zvezi s tem postavlja v svojih sklepih tudi Banka Slovenije, ki kot nadzorna institucija skrbi za previdnost

---

negativne razlike med denarnimi tokovi iz obveznic NFD IS in RS06, ki nastajajo zaradi različnih značilnosti obveznic, financira Abanka, ki zagotavlja redno servisiranje obveznosti iz NFD IS in ki bo obveznice RS06 ob dospelosti obveznic NFD IS kupila. Izpolnitev obveznosti iz obveznic NFD IS je zavarovana z zastavno pravico in pogodbeno prepovedjo razpolaganja na obveznicah RS06, ki so v lasti izdajatelja, v dobro skrbnika ter s subsidiarnim poroštvom Abanke d.d.. Ta je zavezana v celoti izpolniti veljavno in zapadlo obveznost izdajatelja iz obveznic NFD IS, če izdajatelj tega ne stori in če se imetnikov ne more poplačati iz zastave (Prospekt za kotacijo na borzi: Obveznica NFD IS, str. 10, 24-25).

pri vrednotenju naložb in s tem pripomore k zmanjšanju kreditnega tveganja bank in zaščite celotnega bančnega sistema.

MRS pozna le dolgoročne rezervacije za izvenbilančno evidenco in za deželno tveganje; dolgoročne rezervacije pa se ne obravnavajo posebej oziroma se posebej ne izpostavljajo, pač pa so uvrščene v druge dolgove.

Rezervacije za splošna bančna tveganja se lahko oblikujejo za kritje morebitnih izgub zaradi tveganj, ki izhajajo iz celotnega poslovanja banke (SRS 2001, str. 238). Po SRS so v bilanci rezervacije za splošna bančna tveganja upoštevane kot obveznost, v MRS pa jih ne upoštevamo kot obveznost, pač pa v postavki rezerve kot del lastniškega kapitala.

Primerjava skupnih zneskov rezervacij, torej vsote posebnih in splošnih, znaša za Abanko Vipo d.d. za leto 2002 v MRS le 55,6 odstotka takšne vsote iz SRS. To dokazuje, da je pri vrednotenju po slovenskih standardih prisotna večja mera previdnosti.

Delniški kapital je po MRS višji kot po SRS. Pomembna razlika med obema je v lastnih delnicah, ki jih MRS na tem mestu odštejejo, ostala razlika pa je v okviru rezerv po MRS, in sicer se tu upoštevajo rezervacije za splošna bančna tveganja, ki v SRS predstavljajo del dolgov in ne del kapitala in tako povečujejo vrednost kapitala po MRS v primerjavi s SRS. Postavka rezerv je kljub prilagoditvam po MRS višja. Deloma je to zaradi uskupinjenja, različen pa je tudi dobiček, ki je po MRS enak dobičku iz SRS, delno povečanem za prevrednotovalni popravek kapitala od vrednostnih papirjev in zmanjšanjem za odložene davke.

Kot posledica vseh omenjenih razlik je tudi bilančna vsota različna; višja je v MRS.

Tabela 1: Razlike v postavkah bilance stanja po SRS in MRS za Abanko Vipo d.d. za leto 2002 (vsi zneski so v milijonih SIT) skupaj z izračunanimi indeksi

	SRS	MRS	Razlika (MRS-SRS)	I _{MRS/SRS} (%)
Kreditni (tudi bankam)	249.451	246.612	-2.839	98,86
Vrednostni papirji in dolgoročne naložbe v kapital	115.898	119.493	3.595	103,10
SKUPAJ SREDSTVA	390.395	390.738	343	100,09
Dolgovi do bank in do strank, ki niso banke	326.545	334.798	8.253	102,53
Odloženi davki	-	574	574	-
Rezervacije	6.454	3.587	-2.867	55,58
Kapital	24.484	25.202	718	102,93
SKUPAJ OBVEZNOSTI	390.395	390.738	343	100,09

Viri: Letno poročilo 2002, 2003, str. 32, Annual Report 2002, 2003, str. 52, in lastni izračun.

Razlike, do katerih pride med bilancama stanja, so na kratko prikazane v nekaj postavkah v tabeli 1.

V tabeli 2 pa so v nekaj postavkah prikazane razlike, do katerih pride med izkazoma uspeha, sestavljenima po SRS in MRS.

Tabela 2: Razlike v postavkah izkaza poslovnega izida po SRS in MRS za Abanko Vipo d.d. za leto 2002 (vsi zneski so v milijonih SIT) skupaj z izračunanimi indeksi

	SRS	MRS	Razlika (MRS-SRS)	I _{MRS/SRS} (%)
Čiste obresti	9.284	9.167	-117	98,74
Čiste opravnine	5.541	6.303	762	113,75
Čisti poslovni izid iz finančnih poslov	2.662	4.166	1.504	156,50
Izgube iz danih kreditov in terjatev	4.724	5.107	383	108,11
Celotni poslovni izid	4.276	5.338	1.062	124,84
Davek iz dobička in drugi davki	1.003	1.338	335	133,40
Čisti poslovni izid	3.272	4.001	729	122,28

Viri: Letno poročilo 2002, 2003, str. 36, Annual Report 2002, 2003, str. 51, in lastni izračun.

Postavka **čiste obresti in podobni prihodki** (razlika med obrestnimi prihodki in obrestnimi odhodki) je v izkazu poslovnega izida, sestavljenem po MRS manjša kot po SRS. Obrestni prihodki so enaki, obrestni odhodki pa so večji po MRS. Ta razlika je zaradi zamudnih obresti, ki se po MRS štejejo v to kategorijo, po SRS pa ne.

Čiste opravnine (provizije) so prav tako različne, večje so po MRS. Odhodki za opravnine so sicer enaki, prihodki od opravnin pa so po MRS višji zato, ker se sem všttevajo tudi nekateri drugi prihodki iz poslovanja (v Abanki v letu 2002 npr. kartice VISA, ABANET), ki gredo po SRS med druge prihodke.

Prihodki od investiranja v kapital obsegajo dividende in druge prihodke, dosežene med posedovanjem vrednostnih papirjev, in sicer od vrednostnih papirjev, namenjenih trgovanju, in od dolgoročnih naložb v kapital, tudi tistih v stranke v skupini (SRS 2001, str. 239), seveda pa v konsolidiranih izkazih prihodki od naložb v kapital strank v skupini niso prikazani. Postavki prihodki od dividend (originalno *dividend income*) in prihodki od finančnih naložb v pridružena podjetja (originalno *income from associates*) iz MRS vsebinsko ustrezata postavki prihodki od investiranja v kapital iz SRS. Vsota postavk po MRS je večja od postavke po SRS. V MRS se namreč na tem mestu upošteva pripadajoči del celotnega dobička pridruženih podjetij, torej dobička v bruto znesku - pred odštetjem davka iz dobička, medtem ko je po SRS upoštevan pripadajoči del v čistem dobičku pridruženih podjetij, dobiček pridruženih podjetij je torej zajet po neto načelu – po odštetju davka iz dobička.

Čisti poslovni izid iz finančnih poslov obsega čisti dobiček ali čisto izgubo pri poslih s kakršnimi koli vrednostnimi papirji tudi zaradi učinkov vrednotenja, pri deviznih poslih, poslih

z izpeljanimi finančnimi instrumenti ter drugih poslih, tudi nakupih in prodajah žlahtnih kovin (SRS 2001, str. 239). Primerljiva sumarna kategorija v MRS je neto dohodek iz finančnih poslov (orig. *net financial trading income*), ki pa vsebuje poleg dobičkov, zmanjšanih za izgube, nastale pri vrednostnih papirjih, namenjenih trgovanju, in pri poslovanju s tujimi valutami (originalno *net trading income*), ter dobičkov, zmanjšanih za izgube, nastale pri investicijskih vrednostnih papirjih in pri vrednostnih papirjih, nastalih v banki (originalno *gains less losses from investment and originated securities*), tudi dividende. V tabeli 2 sta primerjani pravkar opredeljeni kategoriji, postavki čisti poslovni izid iz finančnih poslov pa dejansko ustrezata le prva in druga navedena postavka iz MRS.

Razlika med sorodnimi postavkami nastane zaradi različnega prevrednotovanja po SRS in MRS. MRS 39 določa, da je treba pri finančnem instrumentu v posesti za trgovanje dobiček ali izgubo, ki nastane pri ponovnem merjenju po pošteni vrednosti, všteti v čisti poslovni izid obdobja, v katerem se pojavi. Podobno je pri za prodajo razpoložljivem finančnem sredstvu, s tem da ima podjetje oziroma banka tu dve možnosti: dobiček ali izguba se bodisi vštete v poslovni izid obdobja, v katerem se pojavi, bodisi se pripozna v kapitalu prek izkaza sprememb kapitala, dokler se finančno sredstvo ne proda, unovči ali drugače odtuji ali dokler se ne ugotovi, da je oslabiljeno, in takrat je prej pripoznani nabrani dobiček ali izgubo treba všteti v čisti poslovni izid obdobja (MRS 2001, str. 1053-1054). V SRS se prevrednotenje sredstev v primeru oslabitve sicer odraža v izkazu poslovnega izida, kar pa ne velja tudi za okrepitev sredstev, saj se z okrepitevijo poveča prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi z okrepljenim sredstvom in je tako okrepitev razvidna le v bilanci stanja. Če sklenem, to pomeni, da se prirast poštene vrednosti v MRS lahko prenese v izkaz poslovnega izida, po SRS pa to ni mogoče. Čisti poslovni izid iz finančnih poslov je po MRS bistveno večji zato, ker se v MRS upošteva v izkazu poslovnega izida tudi okrepitve tako vrednostnih papirjev, namenjenih trgovanju, kot tudi kapitalskih naložb.

Izgube iz danih kreditov in terjatev, zmanjšane za poplačila, so višje po MRS, in sicer po MRS znašajo 5.107 mio SIT, medtem ko po SRS le 4.724 mio SIT. V to kategorijo v grobem sodita naslednji dve postavki: odpisi in popravki vrednosti terjatev ter prihodki iz odpisanih terjatev ter odhodki za oblikovanje dolgoročnih rezervacij in prihodki iz ukinjenih rezervacij, oboje v neto znesku (Interna gradiva Abanke Vipe d.d., 2003). Pri sestavljanju računovodskih izkazov po SRS se na tem mestu upošteva določbe Sklepa o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk bank in hranilnic, ki v petem poglavju obravnava ocenjevanje potencialnih izgub iz naslova kreditnega tveganja. Te se obračunava za vsako skupino posebej, in sicer so odstotki za izračun potencialnih izgub naslednji: za skupino B od 5 do 15, v povprečju 10 odstotkov; za terjatve, razvrščene v C, od 15 do 40, v povprečju 25, za skupino D od 40 do 99, v povprečju 50 in 100 odstotkov za terjatve, razvrščene v E (Sklep o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk bank in hranilnic, 2002). Velika razlika v zneskih po SRS in MRS je izjemoma v zvezi z letom 2002, saj se je v tem letu po SRS odpravilo (ukinilo) oblikovane rezervacije za vrednostne papirje.

Slovenske banke lahko oblikujejo **rezervacije za splošna bančna tveganja**, namenjene kritju morebitnih izgub zaradi tveganj, ki izhajajo iz njihovega celotnega poslovanja. V MRS

rezervacije za splošna bančna tveganja ne obremenjujejo poslovnega izida (te postavke v izkazu poslovnega izida po MRS ni); v primerjavi s SRS ga torej povečujejo.

Poslovni izid zunaj rednega delovanja so izredni prihodki (npr. prejete odškodnine) in izredni odhodki (npr. kazni). MRS ne poznajo izrednih prihodkov ali odhodkov; postavke, ki jih SRS dajejo v ti dve kategoriji, so po MRS vključene v poslovne prihodke oziroma odhodke.

Davki so po SRS izkazani v dveh postavkah: **davek iz dobička** in **davki, ki niso izkazani v drugih postavkah**. Pod drugo postavko je mišljen posebni davek na bilančno vsoto banke. V MRS so davki združeni v eni postavki (originalno *tax expense*), so pa višji po MRS kot po SRS, in sicer zato, ker slovenski standardi ne poznajo odloženih davkov, poleg tega pa k razliki prispeva še davek od dobička pridruženih podjetij. Le-tega smo namreč v SRS že upoštevali pri čistem poslovnem izidu iz finančnih poslov, v MRS pa ga moramo upoštevati na tem mestu in kot tak povečuje velikost davkov v MRS v primerjavi s SRS.

Kot posledica vseh razlik je tudi čisti poslovni izid poslovnega leta različen, in sicer je čisti dobiček v MRS kar za 22,3 odstotka višji od čistega dobička v SRS.

Če povzamem, so razlike med postavkami v računovodskih izkazih po SRS in MRS dveh vrst, in sicer gre za različno razporeditev znotraj postavk, torej za to, v katero postavko kaj spada, ter za razlike v vrednotenju postavk, ki so pomembnejše, saj dejansko prav zaradi njih pride do razlik na sumarni ravni, torej do različne bilančne vsote in različnega dobička.

6 MERJENJE USPEŠNOSTI POSLOVANJA BANK

V teoriji velja, da je primarni cilj poslovanja vsakega podjetja maksimiranje tržne vrednosti enote lastniškega kapitala, v primeru bank torej maksimiranje cene delnice (Kobe, 1997, str. 12). Poleg tega je pri bankah enako pomemben cilj tudi varnost depozitov. Zaradi finančnih kriz v devetdesetih letih so namreč bankirji in investitorji spoznali, da maksimiranje dobička na račun njegove stabilnosti ni pravilna strategija. Pomembnejše je, da ima banka stabilne vire in stabilno uspešnost poslovanja (Skubic, 2000, str. 139, 145).

Pri uresničevanju cilja poslovanja mora banka upoštevati, da je vrednost delnic odvisna tako od pričakovane donosnosti kot tudi od velikosti tveganja, predvsem pa od ravnotežja med donosnostjo in tveganjem (Kobe, 1997, str. 12). Pravo ravnotežje med donosnostjo in tveganjem je tako razmerje, ki banki še zagotavlja zadovoljivo donosnost, hkrati pa ji ne povzroča prevelikih izgub (prevzemanje večjih tveganj namreč pomeni večji potencialni dobiček banke in hkrati večjo potencialno izgubo), ki lahko ogrozijo njeno likvidnost ali celo solventnost (Skubic, 2000, str. 139).

Pri podjetjih je obnašanje cene delnice vsaj teoretično najboljši pokazatelj uspešnosti, saj odraža oceno trga. V bančništvu pa ta pokazatelj ni najbolj zanesljiv, saj poleg tega, da cena zaradi nerazvitega trga ne odraža dejanske vrednosti, velikokrat delnice bank na trgu niti ne kotirajo (Kobe, 1997, str. 13). Ker je primerljivost tržnih vrednosti otežena, se finančni

analitiki zatekajo k pripomočkom za oceno tržne vrednosti, ki nastopajo v obliki kazalnikov donosnosti (Rose, 1999, str. 158).

Finančna analiza ob pomoči računovodskih kazalnikov je eno najpomembnejših orodij za ocenjevanje finančnega položaja in uspešnosti podjetja, saj veliko število podatkov iz računovodskih izkazov zmanjša na nekaj glavnih parametrov, zaradi tega pa tudi zagotavlja primerljivost računovodskih izkazov različno velikih podjetij (Slapničar, Kuhelj-Krajnovič, 1999, str. 65).

Kazalniki so v nadaljevanju obravnavani posebej, in sicer najprej tisti, ki merijo donosnost banke, in nato tisti, ki merijo tveganje.

6.1 KAZALNIKI DONOSNOSTI

V literaturi so najpogosteje obravnavani kazalniki donosnosti: donosnost lastniškega kapitala, donosnost sredstev in neto obrestna marža, pojavljajo pa se tudi drugi.

6.1.1 DONOSNOST LASTNIŠKEGA KAPITALA (ROE²³)

Donosnost lastniškega kapitala je eden najpomembnejših finančnih kazalnikov. Z njim primerjamo ostanek prihodkov nad vsemi odhodki s kapitalom. Izračunamo ga na sledeči način (Kobe, 1997, str. 14):

$$\text{donosnost lastniškega kapitala (ROE)} = \frac{\text{čisti dobiček}}{\text{povprečni kapital}} .$$

Ta kazalnik meri donosnost banke z vidika njenih lastnikov, to je lastnikov kapitala banke (Dimovski, Gregorič, 2000, str. 70).

Donosnost lastniškega kapitala je sintetični kazalnik, kar pomeni, da je sestavljen iz enostavnejših kazalnikov oziroma da je njegova vrednost odvisna od večjega števila spremenljivk (Kobe, 1997, str. 14). Vzroke vrednosti tega kazalnika lahko iščemo v njegovih komponentah.

Kazalnik ROE lahko prikažemo kot zmnožek donosnosti sredstev - ROA (ki jo obravnavam v nadaljevanju) in finančnega vzvoda – FV, ki je količnik med povprečno bilančno vsoto in povprečnim kapitalom (Kobe, 1997, str. 15).

Podobno kot kazalnik donosnosti kapitala lahko razstavimo na komponente tudi kazalnik donosnosti sredstev, in sicer je ta zmnožek neto marže – NM, ki je količnik med čistim dobičkom in celotnimi prihodki (tudi stopnja čiste dobičkovnosti prihodkov (SRS 2001, str. 215), saj kaže delež dobička v vsakem tolarju bančnih prihodkov), in izkoriščenosti sredstev – IS, ki je količnik med celotnimi prihodki in povprečno vrednostjo bilančne vsote in pove,

---

²³ ROE je kratica za angl. *Return On Equity*.

koliko prihodka ustvari en tolar sredstev banke (Kobe, 1997, str. 15; Dimovski, Gregorič, 2000, str. 70-71). Ker smo tudi donosnost sredstev razstavili, lahko sedaj to upoštevamo v kazalniku ROE, ki ga lahko predstavimo kot produkt treh faktorjev:

$$ROE = NM * IS * FV = \frac{\text{čisti dobiček}}{\text{celotni prihodki}} * \frac{\text{celotni prihodki}}{\text{povprečna bilančna vsota}} * \frac{\text{povprečna bilan. vsota}}{\text{povprečni kapital}}$$

Pomen prikaza po komponentah je v tem, da se z njegovo pomočjo lahko išče vzroke za določeno vrednost sintetičnega kazalnika. V tem primeru je npr. vrednost ROE nizka, če je nizka neto marža banke (kar je možno v primeru slabe kontrole stroškov ali nepravilno postavljene cene storitev), izkoriščenost sredstev (slaba izkoriščenost sredstev je signal nepravilne sestave naložb) ali finančni vzvod (nizek finančni vzvod pomeni velik delež kapitala v bilančni vsoti). Tako je tudi možno, da je vrednost ROE visoka zaradi visokega finančnega vzvoda, ki pomeni premajhno velikost bančnega kapitala, in s tem je banka tudi pretirano izpostavljena tveganju (Kobe, 1997, str. 15).

6.1.2 DONOSNOST SREDSTEV (ROA²⁴)

Kazalnik donosnosti sredstev je definiran kot količnik med čistim dobičkom in bilančno vsoto (Kobe, 1997, str. 16):

$$\text{donosnost sredstev (ROA)} = \frac{\text{čisti dobiček}}{\text{povprečna bilančna vsota}}$$

Donosnost sredstev ali donosnost bančnih naložb je najprej pokazatelj učinkovitosti uprave banke, saj kaže njeno zmožnost za realizacijo donosa na bančne naložbe (Rose, 1999, str. 159).

Ta kazalnik kaže, kako učinkovito so izkoriščeni resursi banke, in sicer tako finančni (razne vloge) kot realni (oprema, nepremičnine itd.), pri zagotavljanju prihodkov. Običajno je ta kazalnik veliko nižji pri bankah kot pri drugih podjetjih. Če namreč želijo banke imeti enake možnosti za pridobivanje lastniškega kapitala kot druga podjetja, morajo svojemu kapitalu zagotavljati približno enako donosnost, torej ROE. Ker pa je delež kapitala v bilanci banke bistveno nižji kot pri drugih podjetjih (finančni vzvod je višji), je zato donosnost celotnih sredstev banke nižja (Kobe, 1997, str. 16; Dimovski, Gregorič, 2000, str. 71).

6.1.3 NETO OBRESTNA MARŽA (NIM²⁵)

Neto obrestna marža meri razliko med obrestnimi prihodki in odhodki (to so čiste ali neto obresti) glede na povprečno bilančno vsoto (Rose, 1999, str. 159):

---

²⁴ ROA je kratica za angl. *Return On Assets*.

²⁵ NIM je kratica za angl. *Net Interest Margin*.

$$\text{neto obrestna marža (NIM)} = \frac{\text{obrestni prihodki} - \text{obrestni odhodki}}{\text{povprečna bilančna vsota}}.$$

Pogosto se v literaturi ta kazalnik računa tako, da se v imenovalcu ulomka namesto povprečne bilančne vsote uporabi povprečno obrestovano aktivo, in sicer zato, ker je neto prihodek od obresti bolj primerjati samo s tistim delom sredstev oz. bančnih naložb, ki prinašajo prihodke oz. obresti, kot s celotnimi sredstvi (Rose, 1999, str. 159). Zaradi različne metodologije izračuna tega kazalnika je potrebna previdnost pri medsebojni primerjavi izračunanih vrednosti kazalnikov (Kobe, 1997, str. 16).

Neto obrestna marža je kazalnik donosnosti in tudi učinkovitosti (Rose, 1999, str. 159). Ta kazalnik dejansko kaže učinkovitost banke pri opravljanju njene primarne funkcije, to je pri sprejemanju vlog in dajanju posojil (Dimovski, Gregorič, 2000, str. 71).

Pri razlagi vrednosti tega kazalnika je treba upoštevati prav to, da meri hkrati donosnost in tudi učinkovitost. Z vidika donosnosti naj bi bila vrednost neto obrestne marže čim večja – dobro vodstvo banke naj bi bilo sposobno doseči čim večji razpon med obrestnimi prihodki (dosegalo naj bi čim večjo donosnost naložb) in obrestnimi odhodki (pridobilo naj bi čim cenejše finančne vire) ob še sprejemljivem tveganju. Ker pa se ta kazalnik vse bolj uporablja kot merilo učinkovitosti, je tudi ta vidik pomemben. Nizka marža tako lahko pomeni, da ima banka varne oziroma malo tvegane naložbe (Kobe, 1997, str. 16; Rose, 1999, str. 160) in da je sposobna uspešno poslovati pri nizki obrestni marži ter je tako konkurenčna drugim bankam.

6.1.4 DRUGI KAZALNIKI DONOSNOSTI

Poleg treh najbolj uporabljenih kazalnikov donosnosti obstajajo še mnogi drugi. V nadaljevanju navajam nekatere.

NETO NEOBRESTNA MARŽA je tako kot neto obrestna marža kazalnik donosnosti in tudi učinkovitosti. Kaže razmerje med neobrestnimi prihodki (ki izhajajo iz zaračunanih opravnin) in neobrestnimi odhodki (ki vključujejo plače zaposlenih, stroške vzdrževanja in popravil ter odpise terjatev):

$$\text{neto neobrestna marža} = \frac{\text{neobrestni prihodki} - \text{neobrestni odhodki}}{\text{povprečna bilančna vsota}}.$$

Vrednost neto neobrestne marže je lahko negativna, ker neobrestni odhodki presegajo prihodke od opravnin, čeprav ti prihodki v zadnjih letih zavzemajo vse večji delež med vsemi bančnimi prihodki (Rose, 1999, str. 159-160).

NETO MARŽA BANČNEGA POSLOVANJA je tako kot neto obrestna in neto neobrestna marža kazalnik donosnosti in tudi učinkovitosti. Kaže razmerje med celotnimi prihodki in celotnimi odhodki:

$$\text{neto marža bančnega poslovnja} = \frac{\text{celotni prihodki} - \text{celotni odhodki}}{\text{povprečna bilančna vsota}}.$$

Ta kazalnik meri, koliko je vodstvu in zaposlenim uspevalo ohranjati rast prihodkov (ki izvirajo iz posojil, investicij in opravnin) nad rastjo stroškov (obresti na depozite in posojila na trgu denarja, plače zaposlenih itd.) (Rose, 1999, str. 159).

ČISTI DOBIČEK NA DELNICO (EPS²⁶) je neposredno merilo donosnosti kapitalskih vložkov lastnikov banke (Rose, 1999, str. 160), saj primerja čisti dobiček po davkih s številom izdanih navadnih delnic:

$$\text{čisti dobiček na delnico (EPS)} = \frac{\text{čisti dobiček po davkih}}{\text{število izdanih navadnih delnic}}.$$

DOHODKOVNI RAZMIK²⁷ se izračuna na sledeči način (Rose, 1999, str. 160):

$$\text{dohodkovni razmik} = \frac{\text{obrestni prihodki}}{\text{obrestovana aktiva}} - \frac{\text{obrestni odhodki}}{\text{obrestovane obveznosti}}.$$

Dohodkovni razmik meri učinkovitost banke pri opravljanju funkcije finančnega posredništva in tudi intenzivnost konkurence med bankami, pri čemer velja, da večja konkurenca pomeni manjšo razliko med povprečno donosnostjo naložb in povprečnimi stroški obveznosti (Rose, 1999, str. 160), torej manjšo vrednost kazalnika.

6.2 KAZALNIKI TVEGANJA

Nepoučenost na področju obvladovanja tveganj je najpogostejši vzrok za propad bank. Tveganje je namreč nemogoče nadzorovati, če ne poznamo njegove velikosti, ki pa jo lahko izmerimo z različnimi kazalniki tveganja (Kobe, 1997a, str. 19).

6.2.1 KAZALNIKI LIKVIDNOSTI (LIKVIDNOSTNO TVEGANJE)

Likvidnost je hitrost spreminjanja naložbe banke v denar. Bolj likvidne naložbe so manj donosne in obratno; med likvidnostjo in donosnostjo velja obratno razmerje (Kobe, 1997a, str. 19).

STOPNJA LIKVIDNOSTI je razmerje med likvidnimi naložbami in bilančno vsoto:

$$\text{stopnja likvidnosti} = \frac{\text{likvidne naložbe}}{\text{bilančna vsota}}.$$

Likvidne naložbe so tiste, ki so takoj na voljo kot denar ali se vanj lahko hitro spremenijo; mednje uvrščamo denar, državne obveznice in druge vrednostne papirje za reeskont pri

²⁶ EPS je kratica za angl. *Earnings per share of stock*.

²⁷ Angl.: *Earnings spread*.

centralni banki, vloge na vpogled v tujini in v tuji valuti, tekoče račune bank v državi v tuji valuti, kratkoročne obveznice in tržne vrednostne papirje (Dimovski, Gregorič, 2000, str. 73).

Stopnja likvidnosti odraža sposobnost banke, da v vsakem trenutku izpolni svoje obveznosti, ki izhajajo iz dvigov depozitov, povečanja posojil ali drugih naložb (Dimovski, Gregorič, 2000, str. 73).

DELEŽ POSOJIL V BILANČNI VSOTI se izračuna z obrazcem:

$$\text{delež posojil v bilančni vsoti} = \frac{\text{posojila}}{\text{bilančna vsota}} .$$

Ta kazalnik kaže na (ne)likvidnost banke, saj večina posojil ni likvidnih. Banka posojil praviloma ne more prodati drugim bankam, vračilo glavnice in obresti pa je razpršeno čez vse leto.

Posojilni portfelj ima tako kot tudi struktura drugih sredstev zelo močan vpliv na likvidnost banke. V zvezi s tem je še posebej pomembna analiza dospelosti, pri kateri se sredstva oz. posojila razvrstijo glede na rok zapadlosti, in tudi čim večja razpršenost posojil (Kobe, 1997a, str. 20), s čimer se banka obvaruje tudi pred tveganjem zaradi izpostavljenosti do posamezne osebe.

DRUGI KAZALNIKI LIKVIDNOSTI

Na likvidnost kažejo tudi kazalniki, kot sta npr. neto pozicija z bankami:

$$\text{neto pozicija z bankami} = \frac{\text{posojila drugim bankam}}{\text{obveznosti do drugih bank}}$$

in temu podoben kazalnik neto pozicija z drugimi strankami (ki niso banke). Kot kazalnika likvidnosti ju interpretiramo na sledeči način: več danih posojil pomeni večjo likvidnost, in sicer enkrat na medbančnem trgu, drugič pa v odnosu do vseh drugih strank.

Za oba navedena kazalnika pa velja, da sta uporabna tudi za analizo strukture sredstev in obveznosti (Dimovski, Gregorič, 2000, str. 77).

Kot kazalnike likvidnosti se uporablja tudi naslednje stopnje udeležbe: delež variabilnih depozitov v vseh depozitih, delež velikih depozitov v vseh depozitih (Borak, 1996, str. 129) in delež tržno unovčljivih sredstev med vsemi sredstvi. Podobno informacijo pa daje tudi kazalnik pokritosti spremenljivosti, ki primerja trenutno tržno unovčljiva sredstva z variabilnimi depoziti.

6.2.2 KAZALNIKI NALOŽB (KREDITNO TVEGANJE)

Če banka želi obstati, ne sme odobriti preveč slabih posojil. Da bi znižala kreditno tveganje, mora banka opraviti natančno preiskavo bonitete potencialnega posojilojemalca, obstoječe

posojilojemalce opazovati in spremljati ter svoja posojila čim bolj razpršiti (Kobe, 1997a, str. 20; Dimovski, Gregorič, 2000, str. 73-74).

KAZALNIK SLABIH POSOJIL (NPLs²⁸) se izračuna z obrazcem:

$$\text{kazalnik slabih posojil (NPLs)} = \frac{\text{slaba posojila}}{\text{bilančna vsota}}.$$

Kazalnik slabih posojil je indikator slabih ali celo napačnih odločitev pri posojilih in možnega propada banke. Kot slaba posojila se štejejo tista, pri katerih se obresti oziroma glavnica odplačujejo neredno ali se ne odplačujejo, dvomljiva posojila (tista z veliko verjetnostjo izgube) in tista, ki so odpisana zaradi izgub (Kobe, 1997a, str. 20), torej tista, ki so v skladu s Sklepom o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk bank in hranilnic razvrščena v skupine C, D in E.

Pogosto uporabljana kazalnika kreditnega tveganja banke sta še delež vrednosti odpisanih posojil v vseh terjatvah in delež rezervacij v vseh terjatvah ali v lastniškem kapitalu (Rose, 1999, str. 171).

6.2.3 ANALIZA OBRESTNE OBČUTLJIVOSTI (TVEGANJE SPREMEMBE OBRESTNE MERE)

Analiza obrestne občutljivosti se opravlja z namenom zavarovati banko oziroma njeno obrestno maržo pred nepričakovanimi nihanji obrestne mere. Tveganje spremembe obrestne mere je namreč povezano s spremembami v donosih terjatev in stroških obveznosti zaradi spremembe obrestnih mer (Kobe, 1997a, str. 20; Dimovski, Gregorič, 2000, str. 74).

Temeljni **KAZALNIK TVEGANJA SPREMEMBE OBRESTNE MERE** je (Dimovski, Gregorič, 2000, str. 74):

$$\text{kazalnik tveganja spremembe obrestne mere} = \frac{\text{sredstva, občutljiva na sprem. obr. mere}}{\text{obveznosti, občutljive na sprem. obr. mere}}.$$

Spremembe obrestne mere vplivajo na bančno obrestno maržo. Da bi banka nevtralizirala njihov vpliv, mora imeti približno enako vrednost sredstev in obveznosti, ki so občutljive na spremembo obrestne mere (kazalnik je enak 1). V primeru, da ima banka kazalnik tveganja spremembe obrestne mere višji od 1, potem nepričakovano zvišanje obrestnih mer poveča dobiček banke, znižanje pa ga zniža (Dimovski, Gregorič, 2000, str. 74-75).

Kot kazalnik tveganja spremembe obrestne mere se uporablja tudi stopnja udeležbe nezavarovanih depozitov v vseh depozitih. Nezavarovani depoziti so običajno depoziti večjih komitentov, ti depoziti pa so ponavadi tudi visoko obrestno elastični – če bo imela konkurenca le malenkost višje donose, se bodo ti depoziti preselili tja (Rose, 1999, str. 174).

---

²⁸ NPLs je kratica za angl. *Non-performing loans*.

6.2.4 KAZALNIKI KAPITALSKE USTREZNOSTI (KAPITALSKO OZ. SOLVENTNOSTNO TVEGANJE)

Ker se v banki bolj kot v drugih organizacijah pojavljajo navzkrižni interesi delničarjev, uprave banke, javnosti in centralne banke, je določena najmanjša in optimalna velikost kapitala, ki se kaže v kazalniku kapitalne ustreznosti banke (Turk et al., 1999, str. 308).

Najpogosteje uporabljeni je **ENOSTAVNI KAZALNIK KAPITALA**, ki kaže razmerje med celotnim kapitalom in celotno bilančno vsoto:

$$\text{enostavni kazalnik kapitala} = \frac{\text{celotni kapital}}{\text{bilančna vsota}}.$$

Ta kazalnik v celoti zanemara tveganost naložb banke, kar je velika slabost (Turk et al., 1999, str. 308). Poleg tega so razlike v tem, katere postavke iz pasive štejejo h kapitalu – te razlike so opazne med kapitalom, izračunanim po SRS, in tistim, izračunanim po MRS (Kobe, 1997a, str. 21).

Zaradi teh razlogov se v bankah uporabljajo kazalniki, kot jih določajo standardi banke za mednarodne poravnave - Baselski standardi, ki upoštevajo tudi tveganost naložb (Turk et al., 1999, str. 308-309).

6.2.4.1 KAZALNIKI KAPITALSKE USTREZNOSTI PO BASELSKEM SPORAZUMU

V skladu z Baselskim sporazumom v temeljni kapital sodijo naslednje sestavine: lastniški kapital (navadne in večne prednostne delnice), rezerve in zadržani dobički, iz tega kapitala pa se izključujejo in prištevajo v dodatni kapital naslednje postavke: prednostne delnice z omejeno dobo trajanja, rezervacije, subordinirane terjatve in druge dolgoročne obveznosti (Kobe, 1997a, str. 21). Skladno z delitvijo kapitala sta opredeljena dva kazalnika kapitalne ustreznosti, in sicer kazalnik temeljnega kapitala in kazalnik celotnega kapitala.

KAZALNIK TEMELJNEGA KAPITALA, ki je količnik med temeljnim kapitalom in tveganju prilagojeno aktivo:

$$\text{kazalnik temeljnega kapitala (BIS 1)} = \frac{\text{temeljni kapital}}{\text{tveganju prilagojena aktiva}},$$

mora znašati po BIS-standardih vsaj 4 % (Kobe, 1997a, str. 21).

KAZALNIK CELOTNEGA KAPITALA pa je količnik med celotnim kapitalom, izračunanim v skladu s smernicami banke za mednarodne poravnave, in tehtano tvegano aktivo:

$$\text{kazalnik celotnega kapitala (BIS)} = \frac{\text{celotni kapital}}{\text{tveganju prilagojena aktiva}}.$$

Ta kazalnik pa naj bi znašal po Baselskem sporazumu vsaj 8 %. Velja pa, da čim višja je vrednost kazalnika BIS, tem manjše je kapitalsko tveganje banke in obratno (Kobe, 1997a, str. 21-22).

6.3 DRUGI KAZALNIKI

6.3.1 KAZALNIKI PRODUKTIVNOSTI

Nadzor nad stroški in prizadevanje za njihovo drastično znižanje je trend v bankah po vsem svetu. Velik delež v celotnih stroških banke pomenijo stroški dela, zato je nadzor nad tem delom stroškov še posebej pomemben (Kobe, 1997a, str. 22).

Produktivnost odraža učinkovitost izkoriščanja človeških virov v banki, merimo pa jo z več različnimi kazalci, od katerih je najbolj poznana **BILANČNA VSOTA NA ZAPOSLENEGA** (Kobe, 1997a, str. 22):

$$\text{bilančna vsota na zaposlenega} = \frac{\text{bilančna vsota}}{\text{število redno zaposlenih}}.$$

Na prvi pogled višja vrednost kazalnika pomeni uspešnejšo banko, saj manj zaposlenih upravlja z večjo bilančno vsoto (Žolgar, 1998, str. 48). Vendar pa je mogoče ta kazalnik tudi umetno olepšati z najemanjem drugačnih vrst delovne sile, npr. študentov, ter z nadurnim delom. S tega vidika bi bil malce boljši tak kazalnik, ki bi bilančno vsoto primerjal s stroški dela.

Drugi kazalniki produktivnosti so npr. število odobrenih posojil na zaposlenega, število depozitov na zaposlenega, dohodek iz poslovanja na zaposlenega in dobiček na zaposlenega (Dimovski, Gregorič, 2000, str. 77).

6.4 CELOSTNI PRISTOP

Uspešnost poslovanja banke je odvisna od dosežene donosnosti, velikosti tveganja, ki mu je bila banka izpostavljena, in od razmerja med donosnostjo in tveganjem. Vse to je potrebno upoštevati v celostnem pristopu, tako da ob pomoči vseh razpoložljivih kazalnikov poskušamo podati skupno oceno banke (Kobe, 1997a, str. 22).

Ker kazalniki sami po sebi ne povedo veliko, jih je treba primerjati z izbrano standardno vrednostjo ali normo. V ta namen služijo kazalniki, izračunani za podobne banke, planirane vrednosti ali pa pretekle vrednosti kazalnika za opazovano banko (Dimovski, Gregorič, 2000, str. 77; Kobe, 1997, str. 13-14).

V zvezi z izbiro kazalnikov velja, da izberemo tiste, ki nosijo kar največ informacij in so dobri predstavniki določenega pojava v podjetju oz. v banki. Premajhno število kazalnikov lahko pomeni, da smo v analizi zanemarili katero od pomembnih lastnosti, če pa izberemo preveč kazalnikov, bodo nekateri odveč, saj bodo kazali iste stvari kot drugi (Pahor, 1999, str. 358).

Tudi sicer uporaba prevelikega števila kazalnikov zmanjšuje zgoščenost informacij o podjetju, ki je ena glavnih prednosti tovrstne analize (Slapničar, Kuhelj-Krajnović, 1999, str. 65).

Namen tega dela je med seboj primerjati računovodske kazalnike, izračunane na podlagi konsolidiranih računovodskih izkazov, sestavljenih v skladu s SRS, in kazalnike, izračunane na podlagi konsolidiranih računovodskih izkazov, sestavljenih v skladu z MRS oziroma mednarodnimi standardi računovodskega poročanja za isto pravno osebo, to je za Abanko Vipo d.d., za leto 2002.

Za primerjavo in predstavitev sem upoštevala tri v literaturi najpogosteje omenjene kazalnike donosnosti, to so: donosnost lastniškega kapitala, donosnost sredstev in neto obrestna marža. Poleg teh treh pa sem izračunala tudi čisti dobiček na delnico. Od kazalnikov tveganja sem želela predstaviti od vsake vrste tveganja vsaj po en kazalnik, čeprav za izračun mnogih v računovodskih izkazih ni dovolj podatkov. Od drugih kazalnikov pa predstavljam bilančno vsoto na zaposlenega in neto pozicijo z drugimi bankami. Povprečne vrednosti določenih gospodarskih kategorij, ki jih zahtevajo kazalniki in sem jih izračunala sama, so izračunane kot navadna sredina vrednosti gospodarske kategorije na zadnji dan predhodnega leta (2001) in njene vrednosti na zadnji dan opazovanega leta (2002).

Donosnost lastniškega kapitala je prikazana v višji vrednosti, če jo računamo po računovodskih izkazih, skladnih z MRS. Razlika nastane predvsem zato, ker je v MRS dobiček višji kot v SRS.

Iz kazalnika donosnosti sredstev vidimo, da je učinkovitost vodstva banke pri realizaciji donosa na bančne naložbe boljša, če jo gledamo z vidika MRS.

Neto obrestna marža je po MRS manjša kot po SRS. Katera vrednost je boljša, je težko reči, saj je po eni strani bolje, če je ta kazalnik višji (pomeni visoko donosnost naložb in/ali poceni finančne vire), po drugi strani pa nižji kazalnik nakazuje večjo varnost oziroma manjšo tveganost naložb ter večjo učinkovitost.

Višji čisti dobiček po MRS se odraža v višjem čistem dobičku na delnico.

Stopnje likvidnosti zaradi pomanjkanja podatkov ni mogoče izračunati. Še en kazalnik v zvezi z likvidnostnim tveganjem pa je delež posojil v bilančni vsoti. Če je izračunan po SRS, je višji kot po MRS. Banka je torej z vidika tega kazalnika manj likvidna, če jo gledamo z vidika SRS.

Neto pozicija z drugimi bankami se ne razlikuje bistveno, če kot izhodišče za izračun uporabimo različne standarde. V obeh primerih je banka na medbančnem trgu bolj zadolžena, kot so druge banke zadolžene pri njej.

Podatki o naložbah in sredstvih, občutljivih na spremembo obrestne mere, v računovodskih izkazih niso dosegljivi. Vendar pa je v letnem poročilu v angleščini posebna pozornost namenjena tudi upravljanju tveganj in v tem okviru je obravnavano tudi tveganje spremembe

obrestne mere, v okviru katerega so predstavljene naložbe in sredstva, občutljive na spremembo obrestne mere. Kazalnik pomeni, da je vrednost naložb in sredstev, občutljivih na spremembo obrestne mere, v banki približno enaka, malce več je obrestno občutljivih naložb, kar pomeni, da je banka izpostavljena tveganju nepričakovanega znižanja obrestnih mer.

Tabela 3: Primerjava izbranih kazalnikov, izračunanih na podlagi konsolidiranih računovodskih izkazov, predstavljenih v skladu s SRS in računovodskih izkazov, predstavljenih v skladu z MRS za Abanko Vipo d.d. za leto 2002

	SRS	MRS
KAZALNIKI DONOSNOSTI		
Donosnost lastniškega kapitala (ROE)	15,74 %	17,90 %
Donosnost sredstev (ROA)	0,92 %	1,13 %
Neto obrestna marža (NIM)	2,62 %	2,58 %
Čisti dobiček na delnico (EPS)	810 SIT/delnico	991 SIT/delnico
KAZALNIKI TVEGANJ		
LIKVIDNOSTNO TVEGANJE		
Stopnja likvidnosti		
Delež posojil v bilančni vsoti	63,90 %	63,11 %
Neto pozicija z drugimi bankami	84,28 %	84,33 %
KREDITNO TVEGANJE		
Kazalnik slabih posojil (NPLs)		
TVEGANJE SPREMEMBE OBRESTNE MERE		
Obrestna občutljivost		1,01*
KAPITALSKO TVEGANJE		
Enostavni kazalnik kapitala	6,27 %	6,45 %
Kazalnik temeljnega kapitala (BIS 1)		8,8%**
Kazalnik celotnega kapitala (BIS)	11,9%**	11,9%**
DRUGI KAZALNIKI		
Bilančna vsota na zaposlenega	490,4 mio/zaposl.	490,9 mio/zaposl.

* Kazalnik je izračunan na podlagi podatkov, ki jih Abanka razkriva v letnem poročilu v angleškem jeziku v zvezi s tveganjem spremembe obrestne mere (Annual Report 2002, 2003, str. 67).

** Predstavljeni podatki so prepisani neposredno iz letnih poročil, saj je javno objavljenih podatkov premalo, da bi jih lahko sama izračunala.

Viri: Letno poročilo 2002, 2003, str. 2-3, 32, 36; Annual Report 2002, 2003, str. 2, 51, 52, 64; lastni izračun.

Enostavni kazalnik kapitala je višji po MRS. Banka je torej varnejša (večji del naložb je pokrit s kapitalom), če jo ocenjujemo ob pomoči MRS.

Kazalnik temeljnega kapitala povzemam po letnem poročilu v angleščini, v katerem je prikazana vrednost 8,8 %, kar je precej nad mednarodnimi zahtevami (4 %). Temeljni kapital torej znaša 8,8 % aktive, tehtane glede na njeno tveganost.

Kazalnik celotnega kapitala je v obeh letnih poročilih (tako po SRS kot po MRS) prikazan v enakih vrednostih, in sicer celotni kapital (ki je vsota temeljnega in dodatnega kapitala) znaša 11,9 % tehtane tvegane aktive, kar je precej več od minimuma, ki znaša 8 %.

Od ostalih kazalnikov sem izpostavila bilančno vsoto na zaposlenega, ki je eno od meril produktivnosti. Izračunana ob upoštevanju bilančne vsote iz SRS je malce manjša kot ob upoštevanju bilančne vsote MRS, kar pomeni, da po MRS zaposleni upravljajo z večjo bilančno vsoto, torej višja vrednost kaže na boljšo produktivnost.

Če torej računamo računovodske kazalnike iz računovodskih izkazov, sestavljenih po MRS, se kot ugodnejši izkažejo: donosnost kapitala, donosnost sredstev in čisti dobiček na delnico, delež posojil v bilančni vsoti in bilančna vsota na zaposlenega. Po SRS je ugodnejša neto obrestna marža. V splošnem torej dobimo boljši vtis o banki, če kazalnike izračunavamo iz računovodskih izkazov, sestavljenih po MRS.

SKLEP

Banke so s svojim delovanjem zelo pomembne za celotno gospodarstvo, prebivalstvo in denarni sistem države. Kot take so predmet stalnega nadzora.

V javnosti se banka predstavlja z računovodskimi izkazi, ki pa jih poleg nadzornikov uporabljajo tudi drugi subjekti, ki so lahko notranji uporabniki v posamezni banki, za katere se ponavadi sestavlja specifičnim oziroma vodstvenim potrebam prilagojene računovodske izkaze, in zunanji uporabniki. Poleg Banke Slovenije, ki je nadzorna ustanova, so zunanji uporabniki tudi sedanji in potencialni delničarji banke ter njeni komitenti, poleg deponentov in posojiljemalcev tudi posojilodajalci. Prav med temi pa so poleg domačih pogosto prisotne tudi tuje osebe.

Če nekdo iz tujine želi ocenjevati računovodske izkaze banke ali iz njih izračunane kazalnike, ni najbolj primerno, da ima za to na voljo le računovodske izkaze, ki jih je banka sestavila v skladu z veljavno zakonodajo po slovenskih računovodskih standardih, ker ti niso popolnoma enaki mednarodnim. Prav zato slovenske banke sestavljajo računovodske izkaze in letna poročila tudi v angleškem jeziku, in sicer tako, da se ujemajo z MRS.

V diplomskem delu sem ob primerjavi računovodskih izkazov, sestavljenih po različnih standardih, ugotavljala razlike med njimi, ki so delno posledica večje zgoščenosti izkazov v MRS, ki v manj postavkah prikažejo bilanco stanja oziroma izkaz poslovnega izida. Sicer pa so razlike tudi vsebinskega značaja, pri čemer gre za različno vrednotenje računovodskih kategorij.

Večje razlike so nastale zaradi dolgoročnih rezervacij za terjatve, razvrščene v skupino A, ter rezervacij za izravnavo po skupinah, saj teh postavk po MRS ne upoštevamo. Izrazi po MRS so zaradi tega bolj realni, vendar na račun manjše previdnosti. Druga velika razlika je pri investicijskih vrednostnih papirjih, ki sledijo določilom iz MRS 39, ki v SRS ni v celoti prevzet. S tem je povezana tudi razlika v obravnavanju finančnih naložb v lastniške vrednostne papirje, vključno z različnim obravnavanjem podjetij v skupini ter pridruženih podjetij.

Razlika je tudi v dobičku in posledično v davku od dobička, večja dobiček in obveznost za davek sta izkazana v MRS. Prav tako pa je tudi bilančna vsota višja, če jo izračunamo po MRS.

Ko izračunavamo računovodske kazalnike, vanje avtomatično vnašamo zgoraj omenjene razlike. V zvezi s tem sem ugotovila, da večina kazalnikov daje ugodnejše rezultate oziroma boljše sliko o banki, če jih izračunamo na podlagi računovodskih izkazov, sestavljenih po MRS. Res pa je tudi to, da odstopanja med posameznimi kazalniki niso velika.

LITERATURA

---

1. Anadolli Sonja: Prenova slovenskih računovodskih standardov in banke. Bančni vestnik, Ljubljana, 50(2001), 10, str. 1.
2. Borak Neven: Analiza banke. Zbornik 2. strokovnega posvetovanja o sodobnih vidikih analize poslovanja in organizacije. Portorož : Zveza ekonomistov Slovenije, 1996, str. 122-130.
3. Borak Neven: Predgovor. Zbornik 9. strokovnega posvetovanja o bančništvu. Portorož : Zveza ekonomistov Slovenije, 2003, str. 5-6.
4. Bučak Gasser Aljoša: Uporaba internega modela: primer Hypo Alpe-Adria-Bank. Zbornik 9. strokovnega posvetovanja o bančništvu. Portorož : Zveza ekonomistov Slovenije, 2003, str. 63-73.
5. Dimovski Vlado, Gregorič Aleksandra: Temelji bančništva. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2000. 181 str.
6. Freeman Andrew: Mednarodno bančništvo (1). Bančni vestnik, Ljubljana, 42(1993), 6/7, str. 7-45.
7. Grabec Vlasta: Posebnosti računovodstva v banki. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1997. 56 str.
8. Greenbaum Stuart I., Thakor Anjan V.: Contemporary Financial Intermediation. The Dryden Press, 1995. 806 str.
9. Hvala Kristijan: Rekordno sindicirano evroposojilo za Abanko. Glasilo Abanke Vipe d.d., Ljubljana, dec. 2003, str. 7.
10. Kobe Aljoša: Kaj izvemo iz bilanc bank? (1). Bančni vestnik, Ljubljana, 47(1997), 6, str. 11-16.
11. Kobe Aljoša: Kaj izvemo iz bilanc bank? (2). Bančni vestnik, Ljubljana, 47(1997a), 7/8, str. 19-23.
12. Krumberger Matej: Nadzor bančnega poslovanja in obvladovanje tveganj v slovenskem bančništvu: izkušnje, problemi in priporočila. Zbornik 6. strokovnega posvetovanja o bančništvu. Portorož : Zveza ekonomistov Slovenije, 2000, str. 71-81.
13. Mednarodni računovodski standardi 2001. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2002. 1357 str.
14. Muhič Mateja: Spremljanje likvidnostnega tveganja v bankah. Zbornik 6. strokovnega posvetovanja o bančništvu. Portorož : Zveza ekonomistov Slovenije, 2000, str. 127-138.

15. Odar Marjan: Spremembe 4. in 7. direktive Evropske unije, obvezna uporaba mednarodnih standardov računovodskega poročanja ter potrebne spremembe zakonodaje. Revizor, Ljubljana, 14(2003), 12, str. 51-62.
16. Pahor Marko: Zveza med plačilno sposobnostjo oziroma dobičkonosnostjo in finančnimi kazalci. Zbornik 31. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu, financah in reviziji. Portorož : Zveza ekonomistov Slovenije in Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenija, 1999, str. 357-366.
17. Perner Vili: Prenova mednarodnih računovodskih standardov, slovenskih računovodskih standardov in vpliv na banke. Zbornik 6. strokovnega posvetovanja o bančništvu. Portorož : Zveza ekonomistov Slovenije, 2000, str. 33-56.
18. Pfeifer Ervin: Neto likvidna aktiva. Zbornik 5. strokovnega posvetovanja o bančništvu. Portorož : Zveza ekonomistov Slovenije, 1999, str. 107-118.
19. Ribnikar Ivan: Monetarna ekonomija I.: Denar, finančne institucije in denarna politika. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1999. 380 str.
20. Ribnikar Ivan: Od denarja do medvedjega trenda (pojmi in izrazi v ekonomiji). Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1994. 229 str.
21. Rose Peter S.: Commercial Bank Management (4th edition). Irwin/McGraw-Hill, 1999. 808 str.
22. Saunders Anthony: Financial Institutions Management. A Modern Perspective (third edition). Irwin/McGraw-Hill, 2000. 742 str.
23. Skubic Tatjana: Modeli za upravljanje z nekreditnimi tveganji. Zbornik 5. strokovnega posvetovanja o bančništvu. Portorož : Zveza ekonomistov Slovenije, 1999, str. 93-106.
24. Skubic Tatjana: Ocenjevanje bank. Zbornik 6. strokovnega posvetovanja o bančništvu. Portorož : Zveza ekonomistov Slovenije, 2000, str. 139-152.
25. Slapničar Sergeja, Kuhelj-Krajnovič Edita: Ugotavljanje računovodskih kazalnikov z največjo informativno vrednostjo ob pomoči factorske analize. Revizor, Ljubljana, 10(1999), 11, str. 64-85.
26. Slapničar Sergeja: Spremembe v računovodstvu ob prehodu v Evropsko unijo. Zbornik 36. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu, financah in reviziji. Portorož : Zveza ekonomistov Slovenije, 2004, str. 71-88.
27. Slovenski računovodski standardi 2001. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2002. 326 str.
28. Tejkal Maja: Basel II in SiQIS. Glasilo Abanke Vipe d.d., Ljubljana, dec. 2003, str. 6.
29. Turk Ivan et al.: Finančno računovodstvo. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1999. 841 str.

30. Vezjak Blanka: S priključitvijo k Evropski uniji tudi v Sloveniji obvezni mednarodni računovodski standardi. Revizor, Ljubljana, 14(2003), 11, str. 30-57.
31. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD) s komentarjem, 1. knjiga. (2., dopolnjena in spremenjena izdaja.) Ljubljana : GV Založba, 2002. 1065 str.
32. Zupanič Nataša: Prevrednotovanje osnovnih sredstev. Relacije, Ljubljana, 8(2002), 3, str. 3-5.
33. Žolgar Mojca: Posebnosti računovodske analize v banki. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1998. 57 str.

VIRI

---

1. Abanka Vipava, d.d. [URL: <http://www.abanka.si/>], 18.11.2003
2. Annual Report 2002. Ljubljana : Abanka Vipava d.d., 2003. 94 str.
3. Board Decisions on International Financial Reporting Standards Update. IASB april 2003 [URL: <http://www.iasc.org.uk>], 3.2.2004.
4. Board Decisions on International Financial Reporting Standards Update. IASB maj 2003 [URL: <http://www.iasc.org.uk>], 3.2.2004.
5. Board Decisions on International Financial Reporting Standards Update. IASB julij 2003 [URL: <http://www.iasc.org.uk>], 3.2.2004.
6. Deloitte. IAS PLUS [URL: <http://www.iasplus.com/standard/standard.htm>], 14.5.2004.
7. Letno poročilo 2002. Ljubljana : Abanka Vipava d.d., 2003. 52 str.
8. Interna gradiva Abanke Vipava d.d., 2003.
9. Pogovor s Klavdijo Markič, direktorico službe notranje revizije, Abanka Vipava d.d., 15.1.2004.
10. Press Release: International Accounting Standards Board Issues Revised Standards On Financial Instruments. IASB 17.12.2003 [URL: <http://www.iasc.org.uk>], 3.2.2004.
11. Prospekt za kotacijo na borzi: Obveznica NFD IS. Abanka d.d., NFD Investicijsko svetovanje, b.l., 46 str.
12. Sklep o kapitalski ustreznosti bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 24/02, 85/02, 22/03).
13. Sklep o oblikovanju posebnih rezervacij bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 24/02).
14. Sklep o obveznih rezervah (Uradni list RS, št. 103/02, 65/03).
15. Sklep o poslovnih knjigah in poslovnih poročilih bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 24/02, 52/02, 105/02).

16. Sklep o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 24/02, 85/02).
17. Zakaj Basel II?. Spletne strani Banke Slovenije [URL: http://213.250.51.72/html/basel2/01_uvod/Zakaj_Basel.htm], 2.12.2002.
18. Zakon o bančništvu - uradno prečiščeno besedilo (ZBan-UPB1) (Uradni list RS, št. 110/03).
19. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o gospodarskih družbah (ZGD-F) (Uradni list RS, št. 45/01 in 59/01).
20. Združenje bank Slovenije. ZBS, 2003 [URL: http://www.zbs-giz.si/slo/bancni_sektor/average_structure_of_banks_assets.htm in http://www.zbs-giz.si/slo/bancni_sektor/average_structure_of_banks_liabilities.htm], 12.03.2004.

PRILOGE

Priloga 1: Osnovno razčlenjevanje postavk v bilanci stanja in v izkazu poslovnega izida po SRS 31	I
Osnovno razčlenjevanje postavk v bilanci stanja ..	I
Osnovno razčlenjevanje postavk v izkazu poslovnega izida	II
Priloga 2: Konsolidirana bilanca stanja Abanke Vipe d.d. na dan 31.12.2002 po SRS	IV
Priloga 3: Konsolidiran izkaz poslovnega izida Abanke Vipe d.d. v obdobju 1.1.2002 do 31.12.2002 po SRS.....	V
Priloga 4: Konsolidirana bilanca stanja Abanke Vipe d.d. na dan 31.12.2002 po MRS (Consolidated Balance Sheet)	VI
Priloga 5: Konsolidiran izkaz poslovnega izida Abanke Vipe d.d. v obdobju 1.1.2002 do 31.12.2002 po MRS (Consolidated Income Statement).....	VII

PRILOGA 1: OSNOVNO RAZČLENJEVANJE POSTAVK V BILANCI STANJA IN V IZKAZU POSLOVNEGA IZIDA PO SRS 31

OSNOVNO RAZČLENJEVANJE POSTAVK V BILANCI STANJA

Bilanca stanja banke za zunanje poslovno poročanje se praviloma sestavi v dvostranski obliki in vsebuje najmanj naslednje postavke (Slovenski računovodski standardi 2001, 2002, str. 230):

I. Sredstva

1. Denar v blagajni in stanje na računih pri centralni banki
2. Državne obveznice in drugi vrednostni papirji za reeskont pri centralni banki
3. Posojila bankam
4. Posojila strankam, ki niso banke
5. Dolžniški vrednostni papirji, ki niso namenjeni trgovanju
6. Vrednostni papirji, namenjeni trgovanju
7. Dolgoročne naložbe v kapital strank v skupini
8. Dolgoročne naložbe v kapital drugih strank
9. Neopredmetena dolgoročna sredstva
10. Opredmetena osnovna sredstva
11. Lastni deleži
12. Vpoklicani nevplačani kapital
13. Druga sredstva
14. Usredstvene (aktivne) časovne razmejitve

II. Obveznosti do virov sredstev

1. Dolgovi do bank
2. Dolgovi do strank, ki niso banke
3. Dolžniški vrednostni papirji
4. Drugi dolgovi
5. Udolgovane (pasivne) časovne razmejitve
6. Dolgoročne rezervacije za obveznosti in stroške
7. Rezervacije za splošna bančna tveganja
8. Podrejene obveznosti
9. Vpoklicani kapital:
  - osnovni kapital
  - nepoklicani kapital (kot odbitna postavka)
10. Kapitalske rezerve

11. Rezerve iz dobička
12. Prevrednotovalni popravki kapitala:
  - splošni prevrednotovalni popravek kapitala
  - posebni prevrednotovalni popravki kapitala
13. Preneseni čisti poslovni izid (preneseni čisti dobiček ali prenesena čista izguba iz prejšnjih let)
14. Čisti poslovni izid (čisti dobiček ali čista izguba) poslovnega obdobja

Poleg bilančnih mora banka predstaviti tudi vsaj sledeče zunajbilančne postavke (SRS 2001, str. 231):

1. Možne obveznosti iz naslova akreditivov in indosamentov
2. Jamstva in sredstva, dana v zastavo
3. Prezete finančne obveznosti
4. Izpeljani finančni instrumenti

V skupinski bilanci stanja se izpusti pri sredstvih postavka "Dolgoročne naložbe v kapital strank v skupini" ter vse postavke sredstev in obveznosti do njihovih virov, ki se nanašajo na odvisne stranke. Pri obveznostih do virov sredstev se dodata postavki "Kapital manjšinskih lastnikov" in "Uskupinjevalni popravek kapitala" (SRS 2001, str. 235).

OSNOVNO RAZČLENJEVANJE POSTAVK V IZKAZU POSLOVNEGA IZIDA

Izkaz poslovnega izida banke za zunanje poslovno poročanje praviloma vsebuje vsaj naslednje postavke (SRS 2001, str. 231):

1. Prihodki iz obresti in podobni prihodki
2. Odhodki za obresti in podobni odhodki
3. Čiste obresti in podobni prihodki (1 – 2)
4. Prihodki iz naložbenja v kapital
5. Prejete opravnine (provizije)
6. Dane opravnine (provizije)
7. Čiste opravnine (provizije) (5 – 6)
8. Prihodki iz finančnih poslov
9. Odhodki za finančne posle
10. Čisti poslovni izid (čisti dobiček ali čista izguba) iz finančnih poslov (8 – 9)
11. Drugi poslovni prihodki
12. Stroški dela
13. Stroški materiala in storitev
14. Amortizacija in prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih dolgoročnih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih

15. Drugi poslovni odhodki
16. Izgube iz danih posojil in terjatev, zmanjšane za poplačila
17. Čisti znesek rezervacij za splošna bančna tveganja
18. Davek iz dobička iz rednega delovanja
19. Čisti poslovni izid (čisti dobiček ali čista izguba) iz rednega delovanja
(3 + 4 + 7 + 10 + + 11 – 12 – 13 – 14 – 15 – 16 – 17 – 18)
20. Izredni prihodki
21. Izredni odhodki
  - izredni odhodki brez prevrednotovalnega popravka kapitala
  - izredni odhodki za prevrednotovalni popravek kapitala
22. Poslovni izid zunaj rednega delovanja (20 – 21)
23. Davek iz dobička zunaj rednega delovanja
24. Davki, ki niso izkazani v drugih postavkah
25. Čisti poslovni izid (čisti dobiček ali čista izguba) poslovnega obdobja (22 – 23 – 24)

V skupinskem izkazu poslovnega izida se izpustijo postavke finančnih prihodkov od povezanih strank in finančnih odhodkov za povezane stranke. Vanj se vnese postavka "Čisti dobiček manjšinskih delničarjev" (SRS 2001, str. 235).

**PRILOGA 2: KONSOLIDIRANA BILANCA STANJA ABANKE VIPE D.D. NA
DAN 31.12.2002 PO SRS**

Bil. post.	Vsebina	v tisočih SIT	
		31.12.2002	31.12.2001
A. I.	Denar v blagajni in stanje na računih pri CB	9.212.482	9.763.727
A. II.	Državne obveznice in drugi vrednostni papirji za reeskont pri CB	0	0
A. III.	Kreditni bankam	38.809.786	49.567.413
A. IV.	Kreditni strankam, ki niso banke	210.640.874	176.731.627
A. V.	Dolžniški vrednostni papirji, ki niso namenjeni trgovanju	90.013.102	51.702.917
A. VI.	Vrednostni papirji, namenjeni trgovanju	22.627.184	14.612.375
A. VII.	Dolgoročne naložbe v kapital drugih strank	3.257.656	2.492.797
A. VIII.	Neopredmetena dolgoročna sredstva	568.660	321.093
A. IX.	Opredmetena osnovna sredstva	6.771.449	6.501.422
A. X.	Lastni deleži	107.676	5.543
A. XI.	Vpisani, a ne vplačani kapital	0	0
A. XII.	Druga sredstva	6.320.283	5.977.277
A. XIII.	Usredstvene (aktivne) časovne razmejitve	2.065.781	1.197.379
	SKUPAJ SREDSTVA	390.394.933	318.873.570
P. I.	Dolgovi do bank	46.050.666	31.510.794
P. II.	Dolgovi do strank, ki niso banke	280.494.804	238.140.623
P. III.	Dolžniški vrednostni papirji	9.617.786	9.949.204
P. IV.	Drugi dolgovi	8.159.286	2.144.251
P. V.	Udolgovane (pasivne) časovne razmejitve	5.637.966	4.820.295
P. VI.	Dolgoročne rezervacije za obveznosti in stroške	5.530.343	3.844.547
P. VII.	Rezervacije za splošna bančna tveganja	924.093	774.093
P. VIII.	Podrejene obveznosti	9.493.804	7.591.202
P. IX.	Kapital manjšinskih delničarjev	2.554	3.002.458
P. X.	Vpisani kapital	4.036.038	3.500.000
P. XI.	Kapitalske rezerve	2.992.460	1.309.234
P. XII.	Rezerve iz dobička	9.531.324	8.147.676
P. XII.	Prevrednotovalni popravki kapitala	4.651.354	2.355.536
P. XII.	- splošni prevrednotovalni popravek kapitala	2.355.536	2.355.536
P. XIII.	- posebni prevrednotovalni popravki kapitala	2.295.818	0
P. XIV.	Preneseni čisti poslovni izid (preneseni čisti dobiček ali prenesena čista izguba iz prejšnjih let)	0	0
P. XV.	Uskupinjevalni popravek kapitala	0	0
P. XVI.	Čisti poslovni izid (čisti dobiček ali čista izguba) poslovnega leta	3.272.455	1.783.658
	SKUPAJ OBVEZNOSTI	390.394.933	318.873.570

Vir: Interna gradiva Abanke Vipe d.d., 2003.

**PRILOGA 3: KONSOLIDIRAN IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA ABANKE VIPE
D.D. V OBDOBJU 1.1.2002 DO 31.12.2002 PO SRS**

Zap. št.	Vsebina	Znesek (v 000 SIT)	
		1.1.-31.12. 2002	1.1.-31.12. 2001
1.	Prihodki iz obresti in podobni prihodki	27.565.113	25.483.351
2.	Odhodki za obresti in podobni odhodki	18.280.635	17.043.884
3.	Čiste obresti in podobni prihodki (1 - 2)	9.284.478	8.439.467
4.	Prihodki iz naložbenja v kapital	879.775	361.235
5.	Prejete opravnine (provizije)	6.390.963	5.420.235
6.	Dane opravnine (provizije)	849.565	912.240
7.	Čiste opravnine (provizije) (5 - 6)	5.541.398	4.507.995
8.	Prihodki iz finančnih poslov	17.751.860	13.579.528
9.	Odhodki za finančne posle	15.089.916	12.445.996
10.	Čisti poslovni izid (čisti dobiček ali čista izguba) iz finančnih poslov (8 - 9)	2.661.944	1.133.532
11.	Drugi poslovni prihodki	881.380	478.239
12.	Stroški dela	4.660.205	3.803.830
13.	Stroški materiala in storitev	3.526.479	2.977.360
14.	Amortizacija in prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih dolgoročnih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih	1.431.027	1.405.785
15.	Drugi poslovni odhodki	502.563	279.655
16.	Izgube iz danih kreditov in terjatev, zmanjšane za poplačila	4.724.124	2.855.566
17.	Čisti znesek rezervacij za splošna bančna tveganja	150.000	350.000
18.	Poslovni izid (dobiček ali izguba) iz rednega delovanja (3+4+7+10+11-12-13-14-15-16-17)	4.254.577	3.248.272
19.	Izredni prihodki	48.778	179.728
20.	Izredni odhodki	27.099	723.420
21.	Poslovni izid zunaj rednega delovanja (19 - 20)	21.679	-543.692
22.	Celotni poslovni izid (18 + 21)	4.276.256	2.704.580
23.	Davek iz dobička	894.994	731.951
24.	Davki, ki niso izkazani v drugih postavkah	108.291	16.481
25.	Dobiček manjšinskih delničarjev	516	172.490
26.	ČISTI POSLOVNI IZID (čisti dobiček ali čista izguba) POSLOVNEGA LETA (22 - 23 - 24 - 25)	3.272.455	1.783.658

Vir: Interna gradiva Abanke Vipe d.d., 2003.

**PRILOGA 4: KONSOLIDIRANA BILANCA STANJA ABANKE VIPE D.D. NA
DAN 31.12.2002 PO MRS (CONSOLIDATED BALANCE
SHEET)**

(all amounts expressed in thousands of SIT)	As at 31 December	
	2002	2001
ASSETS		
Cash and balances with central banks	9,212,482	9,763,727
Treasury bills and other eligible bills	72,292,014	44,673,770
Due from other banks	38,831,982	49,778,813
Trading securities	22,627,184	16,435,999
Loans and advances to customers	207,779,754	172,933,730
Investment and originated securities	22,510,614	11,084,475
Investments in associates	2,063,445	1,403,572
Property and equipment	7,340,109	6,822,515
Other assets, including tax assets	8,080,431	6,750,907
Total assets	390,738,015	319,647,508
LIABILITIES		
Due to other banks	8,705,135	8,686,816
Other deposits	5,347,043	5,318,992
Due to customers	283,402,224	240,857,316
Debt securities in issue	13,764,547	12,221,414
Borrowed funds	37,343,503	22,823,978
Deferred tax liability	573,954	381,220
Other liabilities, including tax liabilities	16,399,145	6,867,178
Total liabilities	365,535,551	297,156,914
Minority interest	-	3,000,420
SHAREHOLDERS' EQUITY		
Share capital	6,391,574	5,879,781
Share premium	2,992,460	1,284,989
Less treasury shares	(107,676)	(50)
Reserves	15,926,106	12,325,454
Total shareholders' equity	25,202,464	19,490,174
Total equity and liabilities	390,738,015	319,647,508

Vir: Annual Report 2002, 2003, str. 52.

**PRILOGA 5: KONSOLIDIRAN IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA ABANKE VIPE
D.D. V OBDOBJU 1.1.2002 DO 31.12.2002 PO MRS
(CONSOLIDATED INCOME STATEMENT)**

(all amounts expressed in thousands of SIT)	Year ended 31 december	
	2002	2001
Interest and discount income	27,565,113	25,230,056
Interest expense	(18,398,522)	(17,070,725)
Net interest income	9,166,591	8,159,331
Fee and commission income	7,152,791	5,738,988
Fee and commission expense	(849,565)	(913,650)
Net fee and commission income	6,303,226	4,825,338
Dividend income	350,109	361,215
Net trading income	3,258,874	1,781,095
Gains less losses from investment and originated securities	556,979	242,153
Other operating income	48,778	163,561
Operating income	19,684,557	15,532,693
Operating expenses	(9,910,450)	(8,231,552)
Bad and doubtful debts - expense	(5,107,095)	(2,802,208)
Profit from operations	4,667,012	4,498,933
Income from associates	671,435	322,707
Profit before tax	5,338,447	4,821,640
Tax expense	(1,337,788)	(1,005,353)
Profit after tax	4,000,659	3,816,287
Minority interest	-	(172,363)
Net profit for the period	4,000,659	3,643,924

Vir: Annual Report 2002, 2003, str. 51.